

vergadering **C362**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 20 september 2022

(Een aantal sprekers namen mogelijk deel via videoconferentie.)

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobbacq aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het in de Schelde geloosde giftige afvalwater afkomstig van het stort van Kruibeke, dat wordt uitgebaat door De Vlaamse Waterweg – 3703 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de opvolging van de sanering van de verontreinigde sites naar aanleiding van de Panoreportage – 3722 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de inhoud en de impact van de intentieverklaring met het Amerikaanse milieubeschermingsagentschap EPA – 3715 (2021-2022)	10
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de invoering van statiegeld – 3737 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aankondiging dat de invoering van statiegeld onvermijdelijk is – 3751 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitspraak van de minister over de invoering van statiegeld – 3784 (2021-2022)	14
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over een beslissing over het voortbestaan van de polders en wateringen – 3746 (2021-2022)	24
VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over verdere onderzoeksopdrachten in het kader van het Ventilisdossier – 3760 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Carmen Ryheul aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het burgemeestersoverleg over Ventilus en de invoering van stralingsnormen – 3816 (2021-2022)	28
VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aangekondigde verhoging van de tarieven voor drinkwater – 3790 (2021-2022)	39

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobbacq aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het in de Schelde geloosde giftige afvalwater afkomstig van het stort van Kruibeke, dat wordt uitgebaat door De Vlaamse Waterweg – 3703 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de opvolging van de sanering van de verontreinigde sites naar aanleiding van de Panoreportage – 3722 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Tobbacq heeft het woord.

Bruno Tobbacq (Vooruit): Voorzitter, collega's, minister, uit het VRT-programma Pano bleek dat het afvalwater van een stort in Kruibeke zwaar vervuild is met sporen van vijf keer meer uranium, elf keer meer kobalt en ook serieus wat nikkel en beryllium die allemaal de norm overschreden. Bij eerste lezing lijkt het meer op een stort uit de vroegere Sovjet-Unie, maar het ligt wel degelijk in Vlaanderen. Bagger van afgravingen en gesaneerde gronden uit Vlaanderen worden er gestort. Pano toonde aan dat het vervuilde afvalwater van het stort rechtstreeks of via een gracht in de Schelde wordt geloosd. De concentraties zijn allemaal problematisch, zowel voor de kwaliteit van het water als voor de kwaliteit van het leven in het water.

In 2022 werden er metingen gedaan en een proces-verbaal opgesteld door de omgevingsinspectie. Als er meer nieuws is, hoor ik het graag, maar de verdere vervolging is nu bezig.

Een bijkomend opmerkelijk element is dat het stort niet zomaar door een of andere dubieuze maffioso wordt uitgebaat, maar door de Vlaamse overheid zelf, namelijk door nv De Vlaamse Waterweg, een overheidsbedrijf. Dat is opmerkelijk, maar blijkbaar ook weer niet zo, want uit de rapportage blijkt dat er de afgelopen tien jaar voor verschillende andere sites van De Vlaamse Waterweg processen-verbaal zijn opgesteld voor ernstige milieuovertredingen.

Na de vervuiling in de omgeving van 3M in Zwijndrecht is dit dossier opnieuw een voorbeeld – een nog schrijnender voorbeeld – van het feit dat de milieuregelgeving in Vlaanderen vaak met de lippen wordt beleden, maar niet wordt toegepast. Het is wel bijzonder grof. Van een Amerikaanse op winst beluste vuige multinational, geleid door 'rücksichtslose' kapitalisten kun je nog veronderstellen dat het tot hun functiebeschrijving behoort om dat soort dingen te doen. Van een Vlaams overheidsbedrijf is het dermate gruwelijk dat je het niet voor mogelijk houdt dat men op die manier met Vlaanderen omgaat. Daar gaat het om. Eigenlijk is dit totaal, maar dan ook totaal ontoelaatbaar.

Minister, hoe reageert u op de bevindingen van Pano? Wanneer wist u van dat proces-verbaal, die metingen en het optreden van de omgevingsinspectie?

Als het een reeks van overtredingen is die bij De Vlaamse Waterweg door de jaren heen werden vastgesteld, wordt er dan bij De Vlaamse Waterweg niet voldoende overtuigend en drastisch genoeg opgetreden door de omgevingsinspectie? Ik ga ervan uit dat men anders toch zou zijn gestopt met dit soort van cowboystreken.

Welke maatregelen zult u nemen tegen de vastgestelde inbreuken in Kruibeke? Kan dit stort ooit nog verder worden uitgebaat of moet het helemaal worden gesaneerd? Op wie zijn kosten dan?

Wordt er verder tegen De Vlaamse Waterweg opgetreden door de milieu-inspectie en de Vlaamse overheid?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Voorzitter, collega's, minister, ik heb ook een vraag over de Panoreportage, meer bepaald over het deel van de hoeveelheid stortplaatsen en de saneringsopdracht van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM).

In Vlaanderen zijn er 2500 stortplaatsen en 85.000 risicogronden. 12.000 hiervan moeten worden gesaneerd. Momenteel werden er 4500 gesaneerd. De Vlaamse Regering heeft zich voorgenomen om tegen 2028 alle bodemonderzoeken uit te voeren; tegen 2036 moeten alle saneringen worden uitgevoerd. In de Panoreportage stelde de woordvoerder van de OVAM dat deze sanering tegen 2036 geen sprint is, maar een marathon. Een 100-tal medewerkers doen wat ze kunnen. Uit de reportage bleek dat sommige dossiers tot zes jaar en langer aansleepten vooraleer er resultaten van een onderzoek gekend waren.

Daarnaast stelde de woordvoerder ook dat vooraleer over te gaan tot actie, moet worden aangetoond dat er wel degelijk een probleem is. De woordvoerder noemde daarbij het voorzorgsprincipe, wat we allemaal kennen. De verwijzing naar het voorzorgsbeginsel is opmerkelijk: de OVAM besliste in 2009 dat 3M niet tot grondwatersanering moest overgaan ingevolge het BATNEEC-principe (best available techniques not entailing excessive costs). De OVAM achtte de kostprijs van 6,3 miljoen euro voor een grondwatersanering door 3M overmatig. Sinds 2009 nam de OVAM daarover geen andere beslissing. Zolang de Oosterweelwerken duren, zal de OVAM ook geen nieuwe beslissing nemen over de grondwatersanering door 3M. Toch neemt de OVAM in de Panoreportage een verwijzing naar het voorzorgsbeginsel in de mond, wanneer het gaat over saneren in Vlaanderen.

In de onderzoekscommissie is de opmaak van een 'kruispuntdatabank omgeving' opgenomen. Er is bovendien ook gesteld dat de milieu-informatie veel beter ontsloten moet worden. Uit de reportage blijft dat er nog veel werk aan de winkel is. Omwonenden waren niet op de hoogte van de vervuiling of van enige milieu-overtreding. Zelfs uw collega van Openbare Werken was hier niet van op de hoogte.

Vorig jaar hebben we een toelichting gekregen over de brede heroverweging. In de documenten werd toen ook al aangegeven dat er voor de sanering van dergelijke bodemdossiers een achterstand van tien jaar is. We zullen dus zeker het saneringstarget van 2036 niet halen, tenzij er meer mensen ter beschikking worden gesteld.

Minister, wat is uw reactie op de Panoreportage?

Wat is de oorzaak van de achterstand van de opkuis van de risicogronden? Hoeveel mensen en middelen zijn nodig om de deadline van 2036 te halen? Houdt u zich aan die deadline? Bent u van plan om voor extra mensen en middelen te zorgen om deze deadline te halen?

Vindt u het normaal dat resultaten van onderzoek tot zes jaar op zich laten wachten? Wat zult u doen om deze eeuwigdurende processen te versnellen en ervoor te zorgen dat sneller tot sanering op het terrein wordt overgegaan?

Bestaat er een prioriteitenlijst van te saneren projecten? Is deze lijst publiek beschikbaar? Zo neen, waarom niet?

Bent u van oordeel dat het voorzorgsprincipe gerespecteerd wordt in de saneringsbeslissingen van de OVAM?

Wat is de reden dat de omwonenden niet op de hoogte zijn van de vervuiling? Hoe komt het dat de minister van Openbare Werken niet op de hoogte was van overtredingen bij De Vlaamse Waterweg?

Wat is de stand van zaken rond de opmaak van de kruispunt databank omgeving?

Welke stappen werden ondernomen om milieu-informatie beter te ontsluiten?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, goed dat we de reportages van Pano hebben om zulke zaken te weten te komen, maar natuurlijk, de inspectiediensten ... *(Opmerkingen)*

Wat zegt u? Ik kijk elke woensdag. Ik ben een trouwe kijker van de Pano-reportages.

Hier waren het wel de inspectiediensten die zijn gaan controleren, die hun werk hebben gedaan en die ook een proces-verbaal hebben opgemaakt.

De Vlaamse Waterweg heeft voor de exploitatie Sterhoek een omgevingsvergunning verkregen op 11 december 2020. De bijkomend aangevraagde lozingsnormen werden toen grondig geëvalueerd en onderworpen aan een milieueffectrapport (MER). Om de verstrengde lozingsnormen te kunnen halen, werd een nieuwe waterzuiveringsinstallatie geplaatst, zijnde een groter bufferbekken voor bezinking, een zandfilter en twee actiefkoolfilters. Deze installatie is in werking sinds oktober 2021. De lozing en werking van de waterzuivering moeten via een studie worden opgevolgd die twee jaar na datum van vergunning moet worden overgemaakt. Van de door u genoemde parameters is enkel nikkel vergund. Uranium, kobalt en beryllium werden niet aangevraagd en dus ook niet vergund. Dan betekent dit dat er geen concentraties mogen aanwezig zijn boven het indelingscriterium.

Het pv van de afdeling Handhaving toont aan dat dit systeem sluitend is en Handhaving de nodige instrumenten heeft om streng op te treden. Het is nu aan het parket om even doortastend op te treden.

Evident is het de verantwoordelijkheid van de exploitant om ervoor te zorgen dat alle relevante parameters aangevraagd worden.

Ik wijs erop dat ik al op 28 juni 2022 een bijstelling van de vergunning gedaan heb in het kader van de PFAS-problematiek (poly- en perfluoralkylstoffen). De parameters perfluorooctaansulfonaat (PFOS) en perfluorooctaan zuur (PFOA) werden geschrapt en de som van alle andere PFAS werd beperkt in de tijd voor een periode van twee jaar. Tijdens deze twee jaar werd hen een studie opgelegd om deze stoffen verder te beperken.

De aanzienlijke historische verontreiniging in Vlaanderen is helaas het gevolg van de industriële ontwikkeling die we hebben gehad. Vlaanderen was in 1995 absolute pionier voor het onderzoeken en saneren van verontreinigde bodems met het Bodemsaneringsdecreet. Vandaag wordt het Bodemdecreet nog steeds als de meest mature bodemwetgeving ter wereld beschouwd. Het is belangrijk dat we dat meegeven en ondersteunen. In Nederland is er bijvoorbeeld nog steeds geen veralgemeende onderzoeksverplichting voor risicolocaties opgelegd.

In 2018 is de doelstelling vooropgezet om tegen 2036 alle risicolocaties te onderzoeken en beginnen te saneren. Dit betekent niet dat tegen 2036 Vlaanderen volledig gesaneerd moet zijn, wat de vraag lijkt te insinueren. Evident zetten wij vanuit het kabinet en de OVAM alles in het werk om zo snel mogelijk te gaan met het saneren.

Op basis van gemiddelde cijfers berekent de OVAM vandaag dat het nog 25 jaar duurt vooraleer de nu nog niet onderzochte risicogronden effectief gesaneerd zullen zijn.

In navolging van de aanbevelingen van de onderzoekscommissie heb ik aan de OVAM de opdracht gegeven om een traject op te starten waarbij ze verschillende scenario's zullen uitwerken waarbij deze deadline alsnog gehaald kan worden. Dit omvat niet enkel een onderzoek naar gewijzigde middelen maar vooral mogelijke bijsturingen in de wetgeving. Als mogelijke bijsturingen ter versnelling van de procedures kijken we naar vier dingen: bredere toepassingen van de vereenvoudigde procedure, directe ontsluiting van de gegevens aan de deskundigen, onderzoeksgegevens reeds beschikbaar stellen aan de OVAM alvorens het finaal onderzoeksrapport is opgeleverd en sancties voor het niet tijdig opleveren van oriënterende bodemonderzoeken. Dit alles moet ons in staat stellen om zoals steeds gezegd tegen 2036 alle risicolocaties te hebben onderzocht en waar mogelijk te saneren.

Wat betreft uw tweede vraag geef ik misschien eerst de feiten. Een oriënterend en beschrijvend bodemonderzoek duurt voor een gemiddeld dossier anderhalf jaar. De zes jaar die u aanhaalt, is een uitzondering. Dat van 3M heeft jaren geduurd. Het is goed dat daar stilaan een einde aan komt. Het duurt dus wel heel lang, ik vind dat ook. Administratieve versnelling is zoals u weet een belangrijk speerpunt. Evident moeten we daarbij rekening houden met bijvoorbeeld het recht van verdediging, dat ertoe leidt dat bijvoorbeeld de vaststelling van een saneringsplichtige het voorwerp kan uitmaken van lange gerechtelijke procedures. Het kabinet en de OVAM zijn zoals gezegd bezig met een regelgevend traject om de bodemsaneringsprocedure sneller te laten lopen. We hebben gevraagd om dat eens goed tegen het licht te houden, zonder dat we de goede aspecten wegvegen. Zoals eerder gezegd zijn we daar voorloper in. Als we sneller kunnen gaan: graag. Ik moedig de OVAM ook steeds aan om waar mogelijk voorzorgsmaatregelen op te leggen zodat historische verontreiniging zich onmogelijk kan verspreiden.

De bij de OVAM gekende informatie wordt opgenomen in het Grondeninformatieregister (GIR) dat sinds jaar en dag online beschikbaar is via het loket.

Specifiek gericht op het brede publiek lanceerde de OVAM de campagne De Grote Grondvraag. Op de website vindt u de status van de risicogronden terug.

De OVAM actualiseert jaarlijks de prioriteitsstelling van de te saneren vrijgestelde locaties om zo haar programma van het daaropvolgende jaar te bepalen.

Het voorzorgsbeginsel moet steeds ernstig worden genomen en wordt ook ernstig genomen, zo blijkt uit de samenwerking tussen de OVAM en de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) waar er steeds nieuwe meetmethodes en saneringsmethoden worden ontwikkeld en op punt gesteld om onze bodem- en grondverzetsnormering zo goed mogelijk te houden. Bovendien neemt VITO in haar berekeningen al diverse veiligheidsmarges mee, wat evident een toepassing van het voorzorgsprincipe is.

Daarnaast neemt de OVAM ook regelmatig voorzorgsmaatregelen voorafgaand aan een eigenlijk bodemsaneringsproject, zoals in het geval van de PFAS-verontreiniging in Willebroek.

De OVAM komt echter slechts tussen wanneer er reeds sprake is van een verontreiniging. Daarom is de beste voorzorg vermijden dat verontreinigende producten op de markt komen. Daar zit de bron. Dat is waar we bij de Europese Unie altijd op moeten hameren, maar ook bij de federale overheid bij de wetgeving over productnormen.

Vlaanderen dringt vanuit zijn rol binnen de Belgische overlegstructuren steeds aan op een versnelde uitfasering van zeer zorgwekkende stoffen, met inbegrip van PFAS. De herziening van de REACH-verordening (Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals) wordt daarom door Vlaanderen sterk ondersteund. Ikzelf zal op de Europese Raad Leefmilieu in oktober 2022 nog eens aandringen op een initiatief om versneld PFAS uit te faseren en informatie uit te wisselen. In dat verband is het belangrijk te verwijzen naar onze samenwerkingsovereenkomst met het Environmental Protection Agency (EPA).

Dan is er uw vraag hoe het komt dat de minister van Openbare Werken niet op de hoogte was van het pv. Als ik mij niet vergis was De Vlaamse Waterweg wel geïnformeerd. Ik denk dat zij mijn collega Peeters niet hebben geïnformeerd. U moet dat aan haar vragen.

Wat is de stand van zaken in verband met de kruispuntdatabank? Het Departement Omgeving gaat na hoe we de bestaande en voorgenomen digitaliseringsmaatregelen, zoals het Omgevingsloket en het Sanctieregister, kunnen integreren en desgevallend kunnen aanvullen met andere milieu-informatie, zoals over de omgevingsvergunningen, en bodeminformatie. Deze informatie is vandaag al grotendeels voorhanden via het Grondeninformatieregister en het Geoloket. Uiteraard gaan we na hoe die informatie verder kan worden gecentraliseerd en toegankelijker kan worden gemaakt voor eenieder.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Minister, uw antwoord roept toch een aantal nieuwe vragen op.

Als ik zie wat er allemaal wordt aangetroffen in het water dat wegloopt en als ik dat vergelijk met de zaken waarvan u zegt dat er een vergunning voor was, namelijk alleen nikkel, dan is het toch zeer bizar om vast te stellen dat er gigantisch hoge concentraties van uranium en kobalt afvloeien, maar dat daar nooit een vergunning voor is gevraagd en dat er zelfs nooit is duidelijk gemaakt dat dat erin zat. Mijn simpele vraag is dus hoe het kan dat je op het stort gronden krijgt waar dat soort van contaminatie in zit en dat men in een vergunning daar op geen enkele manier rekening mee houdt of normen voor oplegt.

Dat sluit aan bij de rest van de discussie van mevrouw Schauvliege. Op dat stort lagen gronden die afkomstig waren van baggerwerken, slibruiming en saneringen. Het heeft natuurlijk niet veel zin om risicogronden te saneren als dat betekent dat je dat op de ene plaats in Vlaanderen oppakt en op de andere plaats deponeert, waar het dan daar in de rivier loopt. Als sanering is dat een beetje eigenaardig. Dat is het vuil van de ene kant van de kamer naar de andere kant van de kamer duwen en dan zeggen dat de kamer proper is. Dat is een zeer bizarre manier van werken, zeker als het door de overheid zelf gebeurt.

Hoe maakt men de evaluatie van de te storten gronden na sanering? Hoe kan het dat er niet grondiger wordt onderzocht wat daarin zit dan het in dit geval blijkbaar is gebeurd?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, transparantie is een van de aanbevelingen van de onderzoekscommissie. Wij hebben allemaal geleerd dat het zeer belangrijk is om over de volledige informatie te beschikken en de burgers daarvan op de hoogte te stellen. Alle partijen moeten op de hoogte worden gesteld. Dat wij in een Panoreportage moeten vernemen dat de omwonenden van niets weten, is een groot probleem.

Vandaag hebben wij in de pers vernomen dat de nodige onderhandelingen om tot een oplossing te komen voor de aanpassing van het Bodemdecreet, dat zo fantastisch en innovatief is, in het slop zitten. Enkele milieubewegingen zijn uit die onderhandelingen gestapt omdat zij werden gedwongen een vertrouwelijkheidsclausule te ondertekenen die hun de mond snoert tijdens de onderhandelingen, maar ook na de onderhandelingen. Zij zeggen dat zij dat niet kunnen verantwoorden ten aanzien van hun leden.

Minister, wat is daar de stand van zaken? Wij hebben uit de onderzoekscommissie geleerd hoe belangrijk het is om milieu-informatie ter beschikking te stellen, om volledige transparantie te bieden. Dat blijkt ook uit deze case. Hoe kan het dat een vertrouwelijkheidsclausule wordt afgedwongen in onderhandelingen met milieuorganisaties die stappen vooruit willen zetten om ervoor te zorgen dat de gezondheid van mens en milieu gegarandeerd is? Hoe komt het dat u daar niet tot een goede oplossing kunt komen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhul Demir: Misschien zal ik eerst even iets over het laatste zeggen. We onderhandelen verder. Natuurpunt, Bond Beter Leefmilieu (BBL), Zwijndrecht – waar u ook een schepen hebt die ik afgelopen weekend gesproken heb –, eenieder die mee aan tafel zit en die van goede wil is, daar gaan we mee verder. Er is immers heel veel om te bespreken. Maar als er natuurlijk twee groepen zijn – waaronder Thomas Goorden, die ik weet niet wie vertegenwoordigt – die 30.000 euro vragen om aan tafel te komen ... Collega Schauvliege, ik krijg dat niet uitgelegd aan de belastingbetaler. Ik heb ook de vraag gesteld aan de Inspectie van Financiën. Ik wil u het verslag en het advies overmaken. Dat was een 'njet'. U kunt dan van mij moeilijk verwachten dat die mensen niet aan tafel willen komen. Wij blijven die ook uitnodigen. Dat gaat dus over Grondrecht en Thomas Goorden. Wij gaan die wel blijven uitnodigen. Voor mij is het dus geen enkel probleem dat ze komen, dat ze ook hun zegje doen. Maar sta mij toe: hoe je dat gaat uitleggen aan de belastingbetaler dat je 30.000 euro moet geven om ze aan tafel te brengen ... Dat lijkt precies alsof ik ze wil omkopen of zo, en dat wilde ik absoluut vermijden. Er is ook een advies van de Inspectie van Financiën dat heel duidelijk was en eigenlijk redelijk vernietigend was over die mogelijkheid. Maar dat was hun vraag, dat was wel de vraag: ieder moest 30.000 euro hebben om aan tafel te komen. Ik ben misschien een idealist, maar ik vind wel dat als je dingen wilt veranderen, als je impact wilt hebben, als je je verantwoordelijkheid wilt nemen ten aanzien van eenieder die daar in Zwijndrecht woont – ik denk dat de mensen daar ook echt nood aan hebben, het is al erg genoeg, we zitten al in een heel moeilijke energiecrisis wereldwijd –, sta mij dan toe dat wij vooruit willen. Er zijn heel veel milieuorganisaties – Thomas Goorden is bij mijn weten nog geen milieuorganisatie – die wel vooruit willen. We hebben dan gezegd dat we iedereen blijven uitnodigen. Er is ook een procesbegeleider. Uiteindelijk doen we het niet voor Thomas Goorden of voor Grondrecht of voor ik weet niet wie, we doen het wel voor de inwoners van Zwijndrecht. De schepen in Zwijndrecht is voor mij een heel belangrijke partner. Dat is ook de reden waarom ik er dit weekend zelf naartoe ben gereden. Zij hebben een aantal heel belangrijke bezorgdheden op tafel gelegd die ik volledig kan ondersteunen. We gaan daarmee verder. We gaan met eenieder verder die vooruit wil in het dossier. Ik denk dat het zeker in deze tijden echt cruciaal is dat we vooruit gaan en dat we geen cheques gaan uitdelen om aan tafel te komen. Ik had zelfs voorgesteld dat als ze een externe expert willen aanstellen, dat geen probleem is. Die kan door het Departement Omgeving betaald worden. Dat was dus allemaal geen probleem. Dat daar een soort vertrouwelijkheidsclausule wordt ondertekend, is wel logisch als je over zulke zaken onderhandelt, denk ik. Maar dat was niet de essentie, ik denk dat we daar wel uitgekomen zouden zijn. Het was een issue van in totaal 60.000 euro. Ik moet dat ook kunnen verantwoorden. Als ik dat niet verantwoord krijg, lijkt het heel moeilijk.

Ik heb met collega Lydia Peeters even contact gehad toen die Panoreportage uitkwam. Zeer terecht verschoot zij daar ook van. Zij vindt ook dat dat niet kan. Die vergunning is dus van eind december 2020. Ik denk dat de controle- en inspectiediensten goed hun werk gedaan hebben, dat daar geen jaren over gegaan zijn. Men heeft vrij snel controles gedaan en aan opvolging gedaan en nu een proces-verbaal opgemaakt. Nu hopen wij ook dat het parket even doortastend optreedt. Maar ik denk wel dat De Vlaamse Waterweg in dezen een heel grote uitleg verschuldigd is aan ons allemaal dat dit zomaar kan. Jullie vragen waarom De Vlaamse Waterweg dit gedaan heeft en waarom ze een vergunning overtreden hebben, moeten jullie zeker aan hen stellen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): We zullen met plezier die vraag aan hen stellen, minister. Maar aangezien u lid bent van de regering, die als geheel geacht wordt De Vlaamse Waterweg aan te sturen, stel ik voor dat u die vraag ook zelf eens stelt, samen met uw collega's. We kunnen immers van de ene minister naar de andere dezelfde vraag blijven stellen. Ofwel hebt u beiden daar een antwoord op, ofwel wordt het een beetje vaag natuurlijk. Ik wil u toch wel aanmoedigen om op dat vlak zelf ... Want u hebt geen moeite gehad om 3M heel hard aan te pakken. Ik stel voor dat u eenzelfde dadendrang aan de dag legt voor De Vlaamse Waterweg. Die zitten veel dichterbij en die spreken hetzelfde Nederlands als u en ik. Dat maakt de zaken al veel gemakkelijker om hen eens grondig op de rooster te leggen.

Ik heb niet echt een antwoord gekregen op de vraag hoe het kan dat er een vergunning wordt afgeleverd waarin maar voor een fractie van de echt aanwezige vervuilende stoffen meldingen staan, en hoe het mogelijk is dat er dan grond gestort wordt waarin stoffen zitten die zelfs helemaal niet bekeken zijn bij het verlenen van de vergunning. Ook dat is iets waar ik op termijn graag een grondiger antwoord op zou krijgen. Uiteindelijk is het hier de Vlaamse overheid die grond van de ene kant naar de andere kant verhuist en eigenlijk niet grondig nakijkt wat erin zit vooraleer ze het ergens gaat dumpen. Ik denk dat dat een heel rare manier van handelen is en dat dat toch eens uitgeklaard moet worden, door u of door minister Peeters, maar liefst door u allebei. U praat over samenwerken: ga uw gang!

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik stel vast dat als er wordt gevraagd naar de kruispuntdatabank – superbelangrijk om informatie te delen zowel tussen administraties als tussen burgers en administraties – waar men overtredingen van vergunningen maar ook basisvergunningen kan raadplegen, er nog niet veel stappen vooruit zijn gezet. U geeft zelfs de indruk dat alle informatie ergens wel te vinden is vandaag. *(Opmerkingen van minister Zuhail Demir)*

Het is wel superbelangrijk dat dit ter beschikking is. Naast het feit dat de milieu-informatie zeer belangrijk is, stel ik vast dat, als er belangrijke deals worden gesloten, u dit achter gesloten deuren doet, dat u een zwijgakkoord probeert af te sluiten en dat op de duur de organisaties die stappen vooruit willen zetten, eruit stappen omdat ze het niet vertrouwen.

Minister, ik stel voor dat u er nog eens goed over nadenkt. Het is superbelangrijk dat we heel transparant zijn. Dat is een van de conclusies van de PFOS-commissie. Uit wat we nu horen, blijkt heel duidelijk dat dat niet het geval is. U hebt het over Greenpeace, u hebt het over Grondrecht, u hebt hen eruit 'gebonjourd' omdat u hun zegt dat ze geen woord mogen zeggen over de onderhandelingen zelf.

Minister Zuhail Demir: Waarom zijn Natuurpunt en BBL wel gebleven?

Mieke Schauvliege (Groen): We zullen afwachten hoe uw akkoord eruitziet, minister. Het is alleszins een essentieel onderdeel van de conclusies en u blijft gewoon dezelfde praktijken toepassen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de inhoud en de impact van de intentieverklaring met het Amerikaanse milieubeschermingsagentschap EPA – 3715 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, op 23 augustus ondertekende u een intentieovereenkomst met het Amerikaanse milieugeschapschap, het Environmental Protection Agency (EPA). In een persmededeling deelt u het volgende mee: "De bedoeling is om de samenwerking de komende jaren te intensifiëren om te komen tot gestroomlijnde structurele samenwerkingsprocessen met Vlaamse overheidsdiensten zoals de Vlaamse Milieumaatschappij, afdeling Handhaving van departement Omgeving en de OVAM. Zo zullen we te weten komen of multinationals die in Vlaanderen actief zijn, in de VS veroordeeld zijn voor milieumisdrijven." Zo kan die informatie op een vlotte manier worden uitgewisseld.

Op 26 augustus kondigde het EPA aan om PFOA (perfluorooctaan zuur) en PFOS (perfluorooctaan sulfonzuur) aan te duiden als gevaarlijke stoffen, krachtens de CERCLA-wet (Comprehensive Environmental Response, Compensation, and Liability Act). Het vereist dat bedrijven nagaan of er chemische stoffen in het water of de bodem zijn terechtgekomen en dat ze daarover verslag uitbrengen bij de overheid; ook kunnen ze verantwoordelijk gesteld worden voor eventuele saneringskosten. Het agentschap gaf ook aan dat het in de toekomst ook andere PFAS zou reguleren en zei dat het later dit jaar een kennisgeving van gevorderde regelgeving zal publiceren om opmerkingen uit te lokken over het aanduiden van andere verbindingen als 'gevaarlijk'.

In een wetenschappelijke uitspraak eerder dit jaar kwam het EPA tot de conclusie dat er geen veilig niveau voor de chemische stoffen bestaat en verlaagde het de drempelwaarden voor gezondheidsrisico's tot bijna nul. Op 15 juni heeft het agentschap zijn levenslange gezondheidsadviezen voor twee poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS), namelijk PFOA en PFOS, aangescherpt. Voor PFOA is de aanbeveling 0,004 nanogram per liter en voor PFOS 0,02 nanogram per liter. De nieuwe adviesniveaus van het agentschap zijn geen vereisten waaraan drinkwaterleveranciers moeten voldoen. Het EPA beveelt alleen aan dat nutsbedrijven hun klanten op de hoogte brengen wanneer de concentraties de limiet overschrijden. Maar ze zetten wel de toon voor verdere EPA-actie. Het agentschap is van plan om later dit jaar verplichte drinkwaterlimieten voor PFOA en PFOS voor te stellen.

Op 31 januari liet de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) verstaan dat het Vlaamse drinkwater voldoet aan de Europese normen voor twintig van de belangrijkste PFAS, van 100 nanogram per liter. Dat is echter volgens de oude drinkwaterrichtlijn, die aan herziening toe is. Maar voor de nieuwe EFSA-richtlijn (European Food Safety Authority) wordt de norm voor PFAS 4,4 nanogram per liter en die wordt in 13 procent van de analyses overschreden. Het verschil tussen de huidige Europese drinkwaternorm, de strengere EFSA-opinie en de door het EPA aangenomen norm is zeer groot. Als we die zouden toepassen dan moet er op de meeste van onze drinkwatervoorzieningen reverse-osmosisfiltratie komen.

Minister, tijdens uw terreinbezoek gaf u meerdere keren aan dat er heel veel gelijkenissen zijn tussen de Amerikaanse situatie en de Vlaamse. Ik had graag zicht gekregen op de gevolgen van de intentieverklaring voor het Vlaamse milieu- en gezondheidsbeleid.

In de overeenkomst staat dat zowat over alles waarmee het EPA bezig is uitwisseling mogelijk is. Wat is de impact van die intentieverklaring?

Zal de intentieverklaring tussen de Vlaamse overheid en het EPA ervoor zorgen dat de nieuwe genoemde inzichten en adviezen van het EPA in het Vlaamse milieu- en gezondheidsbeleid zullen worden opgenomen? Welke impact zullen de strengere EPA-drinkwaternormen hebben op de Vlaamse normen? Betekent de intentieverklaring dat u deze ook in Vlaanderen zult handhaven?

Wetende dat normen gebaseerd zijn op grondig wereldwijd en langdurig onderzoek, en wetende uit de PFOS-onderzoekscommissie dat de overheid reeds gefaald heeft in de bescherming van de burgers, wat gaat er gebeuren rond de nieuwe EPA-drinkwaternormen? Welke investeringen zitten er in de planning?

Wat is op dit moment de stand van zaken rond de aanpassing van de drinkwaternormen in Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Mevrouw Schauvliege, het EPA kan geen dwingende maatregelen nemen. U moet wel weten wat het EPA kan en wat het niet kan. Ik vind het belangrijk dat een volksvertegenwoordiger de juiste dingen zegt.

Het EPA heeft ons gevraagd om een samenwerking op poten te zetten. Dat was naar aanleiding van de genomen acties ten aanzien van 3M. De 3M-case heeft aangetoond dat overheden vaak achterop lopen ten aanzien van de industrie. Door middel van intercontinentale samenwerking willen we de kennisachterstand die we allebei hebben ten aanzien van grote multinationals zoals 3M efficiënt wegwerken.

De Vlaamse overheid en het EPA zullen elkaar op gezette tijden informeren over de stand van zaken met betrekking tot meetmethodes, saneringsmethodes, vergunningverlening en milieuhandhaving, met specifieke aandacht voor het voorkomen en verminderen van PFAS in de leefomgeving. Het contact zal uiteraard voornamelijk digitaal verlopen met e-mail en video, en telefonisch. Het richt zich in eerste instantie vooral op efficiënte gegevens- en informatie-uitwisseling met betrekking tot de ervaringen die Amerika in het verleden had, en hoe het komt dat wij het zo laat wisten.

Informatie-uitwisseling betekent niet dat we zomaar de advieswaarden van het EPA overnemen, te meer daar veel op Europees niveau is bepaald en Vlaanderen niet zomaar van de Europese wetgeving kan afwijken. Dat weet u ongetwijfeld.

U geeft in uw eigen vraagstelling aan dat de waarden die het EPA recent bekendmaakte gezondheidkundige advieswaarden zijn. Het onderscheid tussen deze gezondheidkundige advieswaarden en de uiteindelijke drinkwaternormen dient hier dan ook gemaakt te worden. Het EPA stelt, zoals uit uw vraagstelling blijkt, zelf dat deze waarden geen drinkwaternormen zijn. U moet niet opnieuw appels met peren vergelijken. Bij het vastleggen van drinkwaternormen is het nodig om rekening te houden met de technische haalbaarheid op het vlak van meetbaarheid en zuivering. Zo heeft bijvoorbeeld het vastleggen van een norm op een niveau waarop de stof niet kan worden gemeten, weinig zin.

Daarnaast wijs ik erop dat de kwaliteit van ons drinkwater op Europees niveau wordt bepaald. Ik vertrouw erop dat de Europese Commissie daar goed zit. Indien

zou blijken dat de PFAS-normen uit de nieuwe drinkwaterrichtlijn te hoog zijn, dan vertrouw ik erop dat het aanscherpen van de normen zowel vanuit operationeel-technisch als vanuit financieel oogpunt mogelijk is. Er zitten toch veel knappe koppen in de Europese Commissie.

Gelet op de nog toenemende kennis en de leemte in de kennis is een gefaseerde aanpak voor het PFAS-vraagstuk wellicht het enige haalbare. We hebben in de afgelopen maanden en jaren veel kennis opgedaan en we zullen er waarschijnlijk nog opdoen. Die kennis ontwikkelt zich de hele tijd. Met het huidige normenkader uit de nieuwe Drinkwaterrichtlijn zetten we hier alvast een eerste belangrijke stap in het beheersen van deze problematiek.

De waterbedrijven voerden onder impuls van de VMM reeds een uitgebreide screening uit op de aanwezigheid van PFAS in drinkwater. U kunt de bevindingen vinden in het VMM-rapport. De waterbedrijven evalueren momenteel de opties voor een gerichte aanpak om de PFAS-concentraties in het drinkwater maximaal te reduceren. Ik wil toch ook benadrukken dat de resultaten van de eerste grondige screening van ons drinkwater in veel gevallen nu al voldoet aan het advies van de EFSA van 2020.

Het beleid volgt de PFAS-problematiek verder op via de werking onder sturing van professor doctor Karl Vrancken. Ik denk dat we vertrouwen moeten hebben in professoren, in wetenschappers. Zij hebben echt kennis ter zake. Zij zijn niet zomaar ik weet niet wat. Zij zijn echt verbonden aan een universiteit. Wetenschappers of proffen onderuithalen, vind ik niet oké. Ik zal mij daartegen verzetten. Laat die man zijn werk doen. Ik ben zelf geen specialist. Ik geef eerlijk toe dat ik geen chemicus ben. Het is logisch dat ik mij als beleidsmaker baseer op wetenschappers of proffen en hun teams. De recentste waarden die het EPA heeft gepubliceerd zullen ongetwijfeld ook daar worden besproken.

Het ontwerp van besluit voor de omzetting van de nieuwe EU-Drinkwaterrichtlijn werd recent voor de eerste keer goedgekeurd en ligt nu voor bij de adviesraden. Het besluit voorziet de overname van de EU-normen voor PFAS in drinkwater en tevens in een streefwaarde van 4 nanogram per liter voor de PFAS uit het EFSA-advies binnen vijf jaar en in een jaarlijkse evaluatie door de betrokken ministers van de normen, met een rapportering aan de Vlaamse Regering. Een analoge aanpak wordt momenteel ook gevolgd in de ons omringende lidstaten. We zien dat de wetenschap zich continu ontwikkelt met die kennis en die informatie. Er komen telkens nieuwe dingen bij. Het is logisch dat we ons daarin laten bijstaan door wetenschappers en professoren.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik concludeer dat de overeenkomst die u hebt afgesloten met het EPA, de Vlaamse overheid zal voeden met informatie en dat dat een inspiratiebron zal zijn voor de Vlaamse professoren die u adviseren. Maar zult u zich daar ook op enten? Ik wil daar het volgende mee zeggen. Het EPA heeft een aantal zeer vooruitstrevende richtwaarden en saneringsnormen. Het is het instituut dat daar heel veel kennis over heeft verworven en het zet zware stappen vooruit. Mij lijkt het dan ook heel logisch dat dat niet zomaar een overeenkomstje is omdat dat goed klinkt, maar dat de Vlaamse burger even beschermd kan zijn tegen PFAS als de Amerikaanse burger en dat we zeer grondig kijken naar de normering die zij ontwikkeld en bestudeerd hebben en dat ook als inspiratiebron gebruiken. Het mag niet alleen dienen om een bezoek naar Amerika te verantwoorden en te vertellen hoe interessant dat het allemaal is. Mijn vraag is vooral, minister, in welke mate u de EPA-normen die ze ontwikkelen, gebruikt als basis om ons op te inspireren en daarmee aan de slag te gaan?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, u haalde daarnet al het technisch rapport aan over PFAS in de waterketen, waarop gewacht wordt. U haalde al aan hoe relevant en belangrijk dat zal zijn en dat de mensen daar hard op aan het werken zijn. Is daar een timing voor voorzien? Ik geloof dat ik niet alleen voor mezelf spreek maar ook voor collega's als ik zeg dat we daarnaar uitkijken om te weten waar we staan en waar we naartoe gaan. Alvast bedankt.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u wel, collega's. U weet dat ik een van de ministers ben die niet graag reist. U moet maar eens nakijken: het verste waar ik ga, is Nederland. Ik doe dat gewoon niet graag. Maar als ik in het rapport van de onderzoekscommissie lees dat ik internationale samenwerkingen op touw moet zetten, oké, dan doen we dat, als het parlement dat zegt. Dat is ook gebeurd. Heel veel is ook via digitale weg gegaan, maar op een bepaald ogenblik verwachten ze u wel. Dan neem ik mijn verantwoordelijkheid en ga ik daarnaartoe, dik tegen mijn goesting, want ik doe dat eigenlijk niet graag. U mag dat gerust weten. Ik ben iemand die liever gewoon hier blijft verder werken op de dossiers, maar soms is het nodig om uit uw kot te komen, inderdaad, en dan moet men ernaartoe gaan en zijn kind achterlaten. Maar bon, als dat nodig is dan doen we dat. Maar het is niet een reisje zoals u dat in gedachten hebt. Ik vind het zelfs beneden elk niveau dat dat zelfs geïnsinueerd wordt.

Er is achter de schermen heel hard gewerkt door de medewerkers van het EPA en de medewerkers hier. Wat is de bedoeling? Zij waren ook heel blij, want zij waren meer vragende partij dan wij. Ik denk dat wij genoeg katten te geselen hebben hier in Vlaanderen, maar zij waren grote vragende partij omdat zij zich afvroegen hoe wij erin waren geslaagd om zo snel, op een jaar tijd, zo'n multinational zover te krijgen. De bedoeling is inderdaad dat wij elkaar informeren over saneringsmethodes, meetmethodes, milieuhandhaving enzovoort.

U weet ook dat wat betreft de regelgeving binnen Europa de Europese Commissie haar werk doet en dat we hier met Nederland en een aantal andere landen rond PFAS samenwerken. U kunt van mij niet vragen dat ik de Amerikaanse normen hier ga implementeren. Zo werkt het helaas niet. Zij hadden bijvoorbeeld in het verleden al een aantal zaken tegen een paar multinationals, ook tegen 3M. Als we een goede samenwerking hadden, dan waren we misschien veel eerder op de hoogte gesteld om op te passen in Zwijndrecht. Die dingen hebben we op touw gezet.

Voor het overige hebben we binnen Europa een aantal landen waar we goed mee samenwerken. Binnenkort komt dat op de agenda van de Raad Milieu, waar we ook vanuit Vlaanderen het woord zullen voeren. Dan is het ook aan professor doctor Karl Vrancken en zijn team die daar het nodige werk doen. Sommige ministers verklaren zich graag expert, ik niet. Ik heb sommige federale ministers horen zeggen dat ze een expert zijn. Ik geef eerlijk toe dat ik een beleidsmaker ben, maar ik laat me wel informeren en bijstaan door experts die dat veel beter weten. Zoals u weet, is het nu aan die experts om met de inzichten die er zijn – Europees, de wetenschap – op een gewone, normale manier om te gaan.

Want collega Schauvliege, als u de discussie doortrekt: bijvoorbeeld bij Ventilus hebben we stralingsnormen gemaakt in verband met de kabels. Daar hoor ik u heel weinig over zeggen of klagen, terwijl u hier zegt dat er nul risico moet zijn, dat de meest strenge normen er moeten zijn. Maar bij Ventilus kan het niet op. U werkt met twee maten en twee gewichten. U moet vooral blij zijn met de aanbeveling die de onderzoekscommissie gedaan heeft voor de internationale samenwerking. Het EPA was vragende partij. Er is hard gewerkt en op een bepaald ogenblik wordt op papier gezet hoe we daarmee omgaan. Dat is inderdaad goed. Als zij weet hebben

van een heel grote vervuiler in Amerika, en die vervuiler zit hier ook, en we onmiddellijk een bericht krijgen om daar te gaan kijken, dan verliezen we minder tijd. Dat is het opzet van de samenwerking.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik heb net bij mijn vorige vraag een pleidooi over informatie-uitwisseling en transparantie gehouden. Dat is heel belangrijk. Op zich vind ik het ook supergoed dat er afspraken gemaakt zijn en dat er een uitwisseling is met het EPA. Ik heb daar helemaal niets op tegen, integendeel. Het is een zeer vooruitstrevende onderzoeksinstelling, die heel veel kennis over PFAS heeft en die ook heel strenge normen uitwerkt. Maar, minister, mijn vraag is natuurlijk vooral geïnspireerd vanuit het idee dat de instelling heel wat verder zit op het vlak van kennis en ontwikkeling. Die schuift daar heel wat strengere normen naar voren. U kunt geen zoete broodjes met hen gaan bakken zonder dat daar een engagement aan gekoppeld is. Daarmee bedoel ik dat de Amerikaanse burger beschermd wordt op basis van het studiewerk dat het EPA gedaan heeft. Dan lijkt het me ook logisch dat elke burger in de wereld van dat beschermingsniveau kan genieten. Dan is mijn dwingende vraag: ent u op de meest strenge normering op basis van alle kennis die er beschikbaar is. Gebruik die uitwisseling zeer goed om u daarvoor te inspireren. De Vlaming zal u daar dankbaar voor zijn. Als Europa minder strenge normen hanteert, bent u vrij om zelf voor strengere normen te gaan. Steek u dus alstublieft niet weg achter Europa.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de invoering van statiegeld
– 3737 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aankondiging dat de invoering van statiegeld onvermijdelijk is
– 3751 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitspraak van de minister over de invoering van statiegeld
– 3784 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Collega's, statiegeld en zwerfvuil, daarover gaat het. Zwerfvuil is nog steeds een groeiend probleem en is al meermaals besproken in deze commissie. Om even terug te grijpen naar de afgelopen discussies: in 2014 stond in het regeerakkoord de vraag om de invoering van statiegeld te onderzoeken. Inmiddels was zwerfvuil hardnekkig. We zetten sterk in op sensibilisering en handhaving, maar er zouden extra maatregelen nodig zijn om de hoeveelheid zwerfvuil effectief naar beneden te krijgen.

In 2015 maakte de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) een studie over de implementatie van statiegeld en over de voorwaarden daartoe in het verpakkingsplan. Er was toen geen draagvlak binnen de regering om dat door te voeren. Er werd wel de afspraak gemaakt met de sector, die was zelf vragende partij, om dat zwerfvuil naar beneden te halen, om tegen 2023 20 procent minder zwerfvuil te hebben dan in 2015.

In 2019, minister, gingen de cijfers echt de verkeerde kant uit. Op dat moment hebben we in het parlement – collega Ceysens deed dat, hij was hier toen nog – meermaals de vraag gesteld of we niet naar een versnelling van de invoering van statiegeld moesten gaan. In plaats van 20 procent minder gingen we naar 20 procent meer zwerfvuil. U wilde toen naar een versnelde evaluatie van de cijfers gaan. In de zomer van 2022 zouden de cijfers bekend zijn. We hebben daar voor de zomer nog over gesproken met u. U gaf aan dat het september/oktober zou worden. U wilde wachten op de nieuwe cijfers voor u verdere uitspraken zou doen. Intussen zou u al voorbereidende werken doen, u had al verschillende pistes onderzocht voor de invoering van statiegeld of een alternatief systeem. U maakte een update van de studie van 2015 van de OVAM. U was in overleg met onze buurlanden en met Wallonië en Brussel. U wilde vooral ook wachten op de nieuwe cijfers.

Tijdens een tv-programma op 6 september moesten we dan horen dat u aankondigde dat u statiegeld wilde invoeren. Dat was noodzakelijk, zei u, want de cijfers toonden aan dat het de verkeerde kant uitging. Dat hebben we hier vanuit onze fractie en nog enkele andere fracties toch al meermaals aangekaart. Het zag er niet naar uit dat die cijfers snel beter zouden zijn.

Minister, wat was uw drijfveer om op 6 september plots aan te geven dat u het statiegeld wil invoeren? Voor alle duidelijkheid, we juichen dat toe, maar welke extra informatie heeft u daartoe aangezet? Op basis van welke cijfers kondigde u op 6 september aan om de invoering van statiegeld te zullen voorstellen?

Welk concreet plan hebt u als bevoegd minister voorgelegd of gaat u voorleggen aan de regering?

U hebt altijd gesproken over onderzoek naar het effect van statiegeld en alternatieve systemen. Ik heb u al gevraagd: welke systemen? Ik vraag het u opnieuw: welke systemen hebt u precies onderzocht? Wat waren de resultaten van de onderzoeken?

Wat zijn de belangrijkste randvoorwaarden om het statiegeldsysteem te doen slagen? Hebt u hierover al overleg gehad met de sector? Wanneer en met welke partners hebt u rond de tafel gezeten? Welk afspraken en begeleidende maatregelen zult u voorzien?

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Voorzitter, collega's, minister, ik ben heel blij dat het onderwerp weer op de agenda staat – een beetje eerder dan verwacht – en dat er stilaan wat voortschrijdend inzicht komt in de commissie over statiegeld.

Na jaren ijveren, sinds 2016, en na een succesvol proefproject in Bredene afgelopen zomer, toont u zich nu eindelijk toch bereid om statiegeld in te voeren in heel Vlaanderen. U deed die aankondiging op 6 september tijdens een televisie-optreden en nadien op Twitter. U noemde statiegeld op blikjes en plastic flesjes onvermijdelijk omdat het zwerfvuil in onze straten en onze natuur al jaren niet significant vermindert, alle inspanningen en campagnes ten spijt. Met de verpakkingsector was afgesproken dat het zwerfvuil eind 2022 met 20 procent gedaald moest zijn ten opzichte van 2015.

Dat die doelstelling lang niet in zicht komt, zeggen we met Vooruit al jaren. Met de indiening van de resolutie voor de zomer hebben we het nog eens gezegd, en we zijn blij dat u, minister, dat nu ook onder ogen ziet. Eerder deze zomer toonde collega Bart Tommelein, burgemeester van Oostende, dat hij in zijn denken geëvolueerd is en dat hij ondertussen voorstander is van statiegeld. Het kan snel veranderen. Hij verwees daarbij naar het pilootproject in Bredene, waaruit bleek dat 90 procent van de verpakkingen die werden aangekocht, nadien ook werden ingeleverd. Ook de bevoegde schepen van Antwerpen, van dezelfde partij als de

minister, zei onlangs dat ze statiegeld op plastic flessen en blikjes wel ziet zitten. De Vlaming is al veel langer voorstander: acht op de tien Vlamingen zijn voor statiegeld, twee op de drie gemeenten zijn lid van de statiegeldalliantie.

Met Vooruit trekken we al sinds 2016 consequent aan de kar van statiegeld. We dienden al verschillende resoluties in waarin we de Vlaamse Regering vroegen om een systeem van statiegeld op flessen en blikjes in te voeren, maar die vielen steeds op een koude steen bij de meerderheidspartijen. De behandeling van onze laatste resolutie werd in juni nog over de zomer getild, zodat de meerderheid geen kleur zou moeten bekennen in het dossier.

Minister, nu u de bocht genomen lijkt te hebben, heb ik de volgende vragen.

Hoe zal het systeem van statiegeld er concreet uitzien? Zal het zowel betrekking hebben op plastic flessen als blikjes? Wat zijn de gevolgen voor de inzameling via de PMD-zak? Hoe gaat u het systeem designen om een maximale impact te hebben op het zwerfvuil in de natuur?

Zal het decreet de Vlaming garanderen dat ze het statiegeld kunnen terugkrijgen in alle, of toch zeker de grotere verkooppunten? Voorziet u daarbij, zoals in Noorwegen en Nederland, een kostenvergoeding voor de winkeliers, waarbij de statiegeldoperator hen vergoedt voor een kosten?

Zult u de uitrol afstemmen met Brussel en Wallonië? Welke contacten hebt u daarover al gehad met de bevoegde ministers in de andere gewesten? Zult u de uitrol laten afhangen van een akkoord met alle regeringen? Wat gaat u doen als het proces te traag zou gaan?

Hoe ziet u het proces de komende maanden voor u? Gaat u daarbij ook in overleg met consumentenorganisaties, gemeenten en milieuorganisaties? Welke timing hanteert u voor de beslissing van de Vlaamse Regering, het samenwerkingsakkoord met Wallonië en Brussel, het Vlaamse Statiegelddecreet en de uitrol van een statiegeldsysteem?

Ik ben heel benieuwd naar uw antwoorden.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Voorzitter, collega's, minister, het is niet verwonderlijk dat we hier met z'n drieën dezelfde vraag stellen. Het is in deze commissie inderdaad al meerdere keren aan bod gekomen.

Twee weken terug kondigde u aan dat u mogelijk een statiegeldsysteem zou invoeren. U hebt er onmiddellijk ook bij verteld dat u al maanden aan voorbereidingen werkte. U gaf ook aan dat, als Wallonië en Brussel meewerken, er in 2025 een systeem kan worden ingevoerd.

Ik zou zeggen: eindelijk. Dat klinkt voor ons als muziek in de oren. Groen is namelijk al jaren vragende partij voor de invoering van statiegeld. Ik heb het even opgezocht. Het is 25 jaar geleden dat Agalev voor het eerst de invoering van statiegeld op wegwerpverpakkingen op de agenda van het Vlaams Parlement heeft gezet. Het was Eric Gryp die dat heeft gedaan. We zijn die eis sindsdien blijven herhalen. Ook deze legislatuur hebben we al twee keer een resolutie ingediend. Collega Vandenberghe verwees er daarnet naar. Vlak voor de zomer hebben we samen het initiatief genomen, maar er kon geen beslissing over worden genomen. We waren toen al heel tevreden dat er misschien verandering in kwam.

Minister, ik zal het even herhalen: een goed statiegeldsysteem voldoet minstens aan drie belangrijke voorwaarden. Dat bewijzen ook de studies uit het buitenland.

Ten eerste moet je kunnen inzamelen waar je aankoopt. Het is heel belangrijk om het de consument zo gemakkelijk mogelijk te maken. Ten tweede moet je werken met statiegeld op álle drankverpakkingen en niet er een paar uit selecteren, want dat maakt het nodeloos complex. Ten derde moet de waarde voldoende hoog zijn, zodat mensen worden gestimuleerd om de verpakking daadwerkelijk terug te brengen.

De afgelopen twee jaar is er – dat hebt u ook vaak aangehaald in uw antwoorden op vragen over alternatieve systemen voor statiegeld – geëxperimenteerd met 'de Click'. Dat is een systeem waarbij mensen telkens als ze een verpakking of een stuk afval in de juiste afvalbak gooien, die via een app op hun smartphone kunnen scannen. Daarmee sparen ze dan punten die ze vervolgens kunnen inwisselen, bijvoorbeeld bij Bol.com. Dat is niet het statiegeldsysteem waarvan buitenlandse voorbeelden ons zeggen dat ze zullen werken. Het is niet een systeem dat mensen ertoe aanzet om minder plastic of verpakking te gebruiken. Het leidt ook niet tot het inzamelen van aparte afvalstromen, die zorgen voor die makkelijke recyclage. Het systeem voldoet dus niet aan die voorwaarden om tot een goed statiegeldsysteem te komen. Dat toont ook een Welsche studie aan, die zo'n 'all packaging counts'-systeem heeft onderzocht. Daaruit blijkt dat de invoering van dat systeem geen impact heeft op zwerfvuil. Dat systeem zou ook zijn onderzocht door PricewaterhouseCoopers (PwC) en er zijn blijkbaar ook resultaten van de evaluatie van dat Clicksysteem.

De collega's verwezen er al naar: in de commissie van 21 juni werd aangegeven dat u ervoor zou zorgen dat de rapportage van de zwerfvuilcijfers van 2021 die normaal gezien eind 2022 zouden worden bekendgemaakt, al in september zou gebeuren. Kort daarop zou een hoorzitting worden georganiseerd.

Minister, welke voorbereidingen nam u om dit systeem in te vullen? U kondigde die voorbereidingen aan op televisie. Welke initiatieven nam u? Waarom voorspelt u dat het drie jaar zal duren vooraleer dit systeem wordt uitgerold? Welke stappen moeten er worden ondernomen om dat statiegeldsysteem in Vlaanderen uit te rollen, om die drie jaar te verantwoorden?

Wat zijn de resultaten van de zwerfvuilmetingen waarop we wachten om de discussie te voeren? Kunt u ons die rapportage bezorgen?

Hebt u het 'all packaging counts'-voorstel van Comeos, Fevia en Fost Plus al bestudeerd? Zult u de studie van PricewaterhouseCoopers publiek maken en in het debat brengen?

Wat zijn de resultaten van het uitgeteste Clicksysteem? Bent u het eens dat het Clicksysteem niet model kan staan voor het invoeren van een statiegeldsysteem?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, het regeerakkoord is hier altijd duidelijk over geweest. We hebben de afspraak gemaakt dat we een beslissing zouden nemen op basis van het verpakkingsplan van 2018. Er was met de sector een bepaalde doelstelling afgesproken, met name min 20 procent. We hebben in het regeerakkoord bepaald dat, indien die niet zou worden gehaald, we statiegeld of een ander beloningsplan zouden invoeren.

Vandaag zijn de beschikbare resultaten op de Netheidsindex en de cijfers rond het opgeruimde zwerfvuil niet goed. De gegevens over het opgeruimde zwerfvuil voor 2021 zullen binnen enkele weken definitief ingegeven en beschikbaar zijn. Ik heb aangegeven dat ik het met een jaar zal vervroegen. Normaal gezien was het voor 2023, maar in het parlement hebben we beslist om het te vervroegen naar dit jaar.

De cijfers voor 2021 zullen binnen enkele weken beschikbaar zijn. Ik zal ze niet fragmentarisch meegeven. Het is belangrijk dat ze eerst allemaal worden ingegeven. Op basis van de momenteel beschikbare gegevens kun je niet anders dan besluiten dat de doelstellingen uit het verpakkingsplan niet werden gehaald. Want laten we eerlijk zijn: op een jaar tijd gaat men dat niet meer inhalen. De sector heeft altijd de mogelijkheid gehad om het zelf te kunnen doen, maar dat is nu niet gelukt.

De Netheidsindex van 2021 geeft aan dat de situatie op de drie slechtste doelplaatsen niet verbeterd is, ondanks dat dit een doelstelling was in het verpakkingsplan. De cijfers rond de opgeruimde hoeveelheid komen tweejaarlijks en worden afgezet ten opzichte van 2015. Dat was ook afgesproken. Afgaande op de beschikbare cijfers van 2019 zou er in de nieuwe cijfers over het jaar 2021 een afname van 34 procent moeten worden bereikt om te voldoen aan de doelstelling. Dat is dus niet mogelijk. Dan spreekt het, denk ik, voor zich dat we doorschakelen.

We hebben verschillende voorstellen, onder andere het voorstel van Comeos, Fevia en Fost Plus bestudeerd. We hebben ook vaak met hen overlegd dit jaar. Hun voorstel is ook door de OVAM bestudeerd geweest. Fost Plus is ook uitgenodigd om in de commissie Leefmilieu van 19 oktober hun voorstel toe te lichten. Het gaat breder dan enkel statiegeld; een digitaal retoursysteem maakt er ook deel van uit. Rond de voorgestelde digitale statiegeldmogelijkheden kunnen inhoudelijk nog een aantal vragen worden gesteld waarop de sector ook studiewerk heeft lopen, hebben ze ons gezegd.

Wij hadden ook heel wat vragen rond de verschillende voorstellen die ze hebben gedaan. Op die vragen moeten we nog een antwoord krijgen. Blijkbaar zijn ze nog bezig met een studie die die vragen moet beantwoorden. Maar dat betekent natuurlijk niet dat we ons enkel daartoe beperken, collega's. Ik denk dat dat voor zich spreekt, en de OVAM heeft dan ook van ons de opdracht gehad, een jaar geleden, om het statiegeldsysteem in de ons omringende landen – Nederland, Duitsland, de Scandinavische landen – te analyseren. Het accent lag daarbij vooral op de bouwstenen en de randvoorwaarden voor een succesvol statiegeldsysteem. Ook die conclusies moeten meegenomen worden, natuurlijk.

Want sommige landen hebben die blauwe zak niet. Wij doen dat heel goed. We zijn daarmee kampioen in Europa. We moeten ook zien dat we dat niet weggooiden, dat het niet verslechtert. Ik heb ook gevraagd om dat goed te bekijken. De belangrijkste randvoorwaarden voor een effectief statiegeldsysteem, zijn een zo eenvoudig mogelijk systeem, een voldoende brede scope, een voldoende hoog statiegeldbedrag en voldoende terugnamemogelijkheden voor de burger. Deze randvoorwaarden worden meegenomen in de ontwerptekst van de samenwerkingsovereenkomst, want we hebben al eens van gedachten gewisseld met de andere gewesten, maar ik denk dat het belangrijk is dat we over die principes overeenkomen met de andere gewesten.

Dat is ook aangegeven, moet ik zeggen, in die eerste gesprekken, want het invoeren van statiegeld dient natuurlijk te gebeuren in alle gewesten tegelijk. Dat is alleszins mijn voorkeur, zal ik meegeven, omdat producenten op de Belgische markt ook onder dezelfde omstandigheden producten op de markt moeten brengen. Als je dan met verschillende systemen zit, dan maken we het opnieuw alleen maar ingewikkeld, ook voor de mensen die juist op de grens wonen. Vandaar dat ik ook heb gevraagd aan de OVAM om in dat licht een ontwerptekst voor te bereiden voor een interregionale samenwerkingsovereenkomst, om de voorbereiding van het statiegeld ook met de andere gewesten te bespreken.

Er is hier ook gevraagd naar dat Clicksysteem. Er is in de ons omringende landen – dat komt ook aan bod in die analyse die we hadden gevraagd – ook nagedacht

over alternatieve statiegeldmechanismes. Ik denk dat collega Schauvliege verwees naar dat Clicksysteem. Ik denk dat het logisch is dat dat geen volwaardig statiegeldsysteem is, en dat wordt ook niet bedoeld met een alternatief beloningsstelsel. Dat is iets anders.

Ik denk dat het voor zich spreekt dat wat we overeengekomen zijn – en de sector beseft dat ook zeer goed, zo bleek uit de gesprekken die we de afgelopen maanden gevoerd hebben –, niet meer haalbaar is. We kunnen niet anders. Een afname van 34 procent op een jaar tijd, dat kunnen we niet meer inhalen. De doelstelling was 20 procent, en daar is nu heel wat bij gekomen.

Collega Rombouts, u was ook vragende partij om veel sneller te gaan. Dat is ook de reden waarom we hebben gezegd dat we niet nog eens een jaar gaan wachten maar eind dit jaar met een beslissing naar de regering gaan. Ik hoop dan ook dat we met de drie gewesten tot een vergelijk kunnen komen, zodat we wel een beetje een uniform systeem kunnen invoeren. Dan is er ook de praktijk, die nog tijd zal nemen. Ik denk dat er genoeg gesproken is met de sector, ook met Fost Plus, en dat we de verschillende systemen goed hebben geanalyseerd.

De voorzitter: Vooraleer het woord te geven aan de collega's, wil ik in herinnering brengen dat we op 17 en 18 oktober hoorzittingen hebben over deze thematiek en de wegwerpplastics, hoorzittingen die we voor het reces al hadden ingepland.

Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik begrijp uit het antwoord op mijn eerste vraag dat u ondertussen een zicht hebt op de cijfers, maar dat die nog niet worden meegedeeld. Ik hoop wel dat we op het moment dat wij hoorzittingen hebben in het parlement, kunnen beschikken over alle cijfers en gegevens die er zijn. U geeft aan, en dat wisten we vanaf 2019, dat 34 procent verbeteren een hallucinant grote sprong is en dat dat ondenkbaar was. Daarom stellen wij heel duidelijk de vraag om een versnelling hoger te schakelen in de invoering van een statiegeldsysteem.

Minister, ik begrijp heel duidelijk uit uw antwoord dat het Clicksysteem voor u geen alternatief systeem is, maar dat u omgekeerd, wat betreft de digitale inzamelactie – Ik heb nog geen details en geen resultaten gezien –, nog wacht op een aantal antwoorden op een aantal vragen. Is er ook een timing afgesproken wanneer de vragen effectief beantwoord moeten zijn? Een jaar geleden ben ik immers al beginnen te vragen dat als u alternatieven onderzoekt, we de resultaten nu wel zouden moeten hebben, anders zullen we onze versnelling niet kunnen aanhouden. Als we nu gaan beginnen te onderzoeken welke systemen misschien nog zouden kunnen, dan hebben we misschien nog tot vier jaar nodig om knopen door te hakken, terwijl er eigenlijk een statiegeldsysteem werkzaam is in een aantal buurlanden waarvan we weten en zien wat de effecten kunnen zijn. We leven inderdaad op de grens, dus samenwerken met gewesten is interessant. Maar als we kijken over de grens, ik denk dan aan de grens met Nederland, waar ik zelf dichtbij woon, dan zien we dat daar al een statiegeldsysteem bestaat. Het is interessant om daar afspraken mee te maken. Wat is de timing? Wanneer wenst u de antwoorden te hebben van die alternatieve systemen? Wanneer zult u dan een plan voorleggen aan de Vlaamse Regering om effectief knopen door te hakken over hoe het systeem wordt ingevoerd. Als we een keuze voor een systeem hebben gemaakt, is het immers cruciaal dat we in overleg gaan en blijven gaan met de mensen die daarmee moeten werken. Dat gaat zowel over de verpakkingindustrie als de handelaars waarvan we verwachten dat ze mogelijk een inzamelsysteem plaatsen. Daar zullen misschien ook nog vragen leven over ondersteuning en flankerende maatregelen. Ik vind dat we daar ook oor naar moeten hebben om dat op een goede manier te kunnen invoeren.

We moeten ook gaan bepalen waar we inzamelsystemen zetten. Voor ons moet er niet op elk klein verkooppunt een inzamelpunt zijn. Daar kan men veel creatieve oplossingen voor vinden. Het is wel belangrijk dat het op een goede manier wordt uitgewerkt en dat we een goede implementatie kunnen garanderen en dat het tot succes leidt. Vandaar mijn heel duidelijke vraag naar de concrete timing, zowel voor antwoorden over de systemen die u nog zoekt als over een concreet plan dat u wilt voorleggen aan de regering.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Bedankt voor uw antwoord, minister. Ik heb een aantal specifieke vragen gesteld en ook wel een aantal detailvragen waarop u nog niet onmiddellijk een antwoord hebt geformuleerd. U moet uw werk natuurlijk verder kunnen voorbereiden, daar heb ik alle begrip voor. Ik wil toch vragen om het niet al te moeilijk te maken. In het buitenland zijn er heel mooie voorbeelden die al heel goed werken, zoals ik al zei in mijn inleiding; onder andere in Noorwegen, Nederland en Duitsland werkt het systeem heel goed. Ik zou het invoeren van zo'n statiegeldsysteem dus niet te ingewikkeld maken. Het is wel belangrijk om eens over de grens te kijken.

Verder gebruikt u het woord 'beloningssysteem'. Er is een groot onderscheid tussen een beloningssysteem en statiegeld. Ik denk dat we echt moeten komen tot een statiegeldsysteem en minder tot een beloningssysteem. Dat is een heel belangrijke nuance die ik toch wil meegeven als we het debat hierover verder voeren.

Er zijn al initiatieven genomen op Waals en Brussels niveau. Ik zou ook die afstemming meenemen in het verhaal. Ik denk dat dat belangrijk is. Ik zou dus ook kijken naar Brussel, Wallonië en Europese steden en de violen goed gelijkstemmen vooraleer tot een systeem te komen.

Ik ben ook een beetje bevreesd dat we ons de komende weken en maanden zullen verliezen in oeverloze gesprekken en discussies met voor- en tegenstanders. De essentie is dat de cijfers niet goed zijn. Dat heeft een enorm grote invloed op het milieu, op de natuur, maar ook op de lokale besturen die uren werkmannen moeten inzetten, die in crisistijd honderdduizenden euro's moeten betalen om alles netjes te houden, zeker in de kustgemeenten. U weet dat de lokale besturen voor de moeilijkste besparingen ooit staan. Door structurele maatregelen te nemen kunnen jullie als Vlaamse overheid de lokale besturen een duwtje in de rug geven. We weten allemaal al jaren dat het vijftien na twaalf is. Ik denk dus dat de tijd van veel studies en veel onderzoeken en dergelijke echt wel voorbij is. Keep it simple. Zorg er gewoon voor dat u het statiegeld op een degelijke manier invoert en dat op die manier het zwerfafval met 30, 35 of zelfs 40 procent wordt verminderd. Dat is waartoe we moeten komen.

Ik ben ook heel geïnteresseerd in uw timing. Ik hoop dat u erover zult waken dat de timing zo concreet en zo kort mogelijk is, zodat we niet nog een aantal jaren moeten wachten tot het eindelijk wordt ingevoerd. We zijn hier al vele jaren over bezig. Er zijn nog twee hoorzittingen gepland. We zullen die heel open-minded beluisteren. Maar daarna is het echt tijd voor actie en vooral ook voor beslissingen van de Vlaamse Regering, zodat we ermee aan de slag kunnen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, dank u wel voor uw antwoorden.

We zijn natuurlijk heel blij dat u zelf zegt dat u statiegeld zult invoeren. We maken ons ook wel zorgen over de studies die daar nog aan moeten voorafgaan, want wij hebben in het buitenland al heel veel goede voorbeelden gezien. Eigenlijk weten we wat we willen. U hebt de voorwaarden zelf opgenoemd. Ik heb ze eerder ook al

eens gegeven. De succesfactoren van een statiegeldsysteem kennen we. Ik sluit me aan bij het pleidooi van collega Vandenberghe: 'keep it simple' en voer het zo snel mogelijk in.

Minister, ik had nog iets gevraagd. U hebt aangekondigd in die tv-show dat het systeem van statiegeld tegen 2025 operationeel zal zijn. Dat is nog drie jaar. We weten al heel lang wat het probleem is. Welke stappen zijn er heel concreet nodig om die voorbereiding te doen als er op korte termijn beslist wordt om dat statiegeldsysteem in te voeren? Wat is daarvoor de timing? Ik denk namelijk dat we er hier allemaal van overtuigd zijn dat statiegeld 'the way to go' is. Laten we dat dan met zijn allen zo snel mogelijk operationeel proberen te krijgen en niet te veel tierlantijntjes meer bedenken om uitstel te realiseren.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Ik denk dat we de hoorzitting die eraan komt, heel gericht kunnen maken. Ik hoop ook dat de sprekers die we uitgenodigd hebben, hun scope enigszins aanpassen aan de evolutie van de afgelopen weken. Het is geen geheim, en het is ook niet verwonderlijk, dat ik steeds mijn bezorgdheden heb geuit over het klassieke systeem van statiegeld. Ik heb enerzijds aangedrongen op het houden van de afspraken die gemaakt zijn met de sector om hun een kans te geven. Anderzijds is het onderwaarderen van de pmd-zak iets waar ik bezorgd om ben: extra werk voor de burger, die eigenlijk degene is die nu al sorteert, diegene die het al goed doet. Tot slot is er natuurlijk de investeringskost voor kleine ondernemers. Ik denk dat dat bezorgdheden zijn die ook nu nog meegenomen moeten worden in het bekijken van de verschillende systemen die op tafel liggen.

Terwijl de collega voorstelde om na de beslissing in contact te treden met de kleine ondernemers en andere partners, zou ik dat al doen voor de beslissing genomen wordt. Ik zou de gesprekken die al lopen, zoals ik zonet van u vernomen heb, zeker niet pauzeren tot de beslissing genomen is, maar gewoon voortdoen. Overigens lijkt de mogelijkheid van dat digitaal statiegeld me wel rekening te houden met de meeste van mijn bezorgdheden.

Maar, minister, het zwerfvuilprobleem is groter dan alleen de scope van wat er met statiegeld behandeld zou worden. U hebt uw uitspraken gedaan naar aanleiding van de verwachting van de slechte cijfers. Die vormen de insteek, maar dan vraag ik me af op welke andere manieren u plant om in te zetten op het naar beneden halen van die totale zwerfvuilcijfers. Want het gaat natuurlijk over veel meer dan alleen het invoeren van statiegeld. Alvast bedankt.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, ik was graag, namens mijn fractie, ook nog even tussen gekomen wat betreft deze thematiek.

Het regeerakkoord is inderdaad heel duidelijk over wat het deze legislatuur ging worden. De evaluatie van het verpakkingsplan was erop of eronder voor de sector, en de cijfers zijn helaas inderdaad negatief. We hebben inderdaad namens deze commissie een kans gegeven en het ziet ernaar uit dat dit inderdaad een zeer negatieve evolutie heeft. Het is inderdaad heel belangrijk dat de nodige stappen nu worden genomen.

Ik heb inderdaad ook zelf kennis genomen van een alternatief systeem dat momenteel door de sector onderzocht wordt en nog bestudeerd wordt. Er werd daarnet ook naar verwezen. Ik ben wel benieuwd om ook dat systeem nog te kunnen bekijken en ook de studie daaromtrent. Want het regeerakkoord is duidelijk: als de cijfers negatief waren en de zwerfvuilproblematiek niet goed zou worden opgelost, zou er statiegeld of een alternatief beloningssysteem komen.

Er is nu inderdaad een systeem dat door de sector onderzocht wordt, uitgewerkt wordt, bestudeerd wordt, dat vooruitstrevender is dan de klassieke statiegeld-systemen. Ik zou graag ook dat document van die studie zo snel mogelijk kunnen doornemen, zodat we effectief de nodige knopen, wat dat betreft, kunnen doorhakken.

Ik denk persoonlijk, collega's, dat de hoorzittingen die gepland zijn in oktober, goed getimed zijn om de druk uiteindelijk hoog te leggen. Ik denk effectief dat die scope nu wel wat anders zal liggen dan de scope die we hadden toen we voor het reces de hoorzittingen gepland hebben. Ik denk dat het zeker belangrijk is dat dat ook wordt meegegeven. Maar dat kunnen we in de regeling der werkzaamheden straks nog eventjes bespreken.

De bezorgdheid die ik ook altijd heb gehad, is dat we, wat betreft recyclage en de blauwe zak, koploper in Europa zijn en dat moeten we inderdaad zo houden. We moeten die vooruitstrevendheid, die we in Vlaanderen altijd gehad hebben, in samenwerking met de sector, echt kunnen aanhouden, dus ik kijk uit naar de hoorzittingen.

Ik kijk uit naar de laatste studie waarop we aan het wachten zijn. En ik kijk er uiteraard ook naar uit om die zwerfvuilproblematiek effectief toekomstgericht hardleers aan te pakken. Want we hebben wel op vele plaatsen die camera's extra ingezet enzovoort, maar we zien helaas dat ook dat niet voldoende is. Ik denk dat de harde aanpak effectief nodig is om die zwerfvuilproblematiek op te lossen. Ik kijk ook uit naar de timing en ik denk effectief dat het vooruitschuiven van die evaluatie een goede zaak is geweest en ik denk inderdaad dat in het najaar hieromtrent de nodige beslissingen dienen genomen te worden.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, ik denk dat het een terechte vraag is van collega Rombouts om jullie de cijfers voor de hoorzitting te geven. Ik denk dat dat de logica zelf is, dus ik ga zeker vragen dat het daarvoor gebeurt. Ik denk niet dat we nog veel moeten gaan studeren of bestuderen. Alles ligt op tafel. We weten wat de systemen in het buitenland zijn, in de Scandinavische landen, Nederland enzovoort. Dus dat weten we.

Het enige waar we nu nog op wachten, is het systeem dat vanuit de sector is uitgewerkt. Wij hadden daar nog redelijk wat vragen over. In principe zit hun studie in een afrondingsfase, dus ik veronderstel dat tegen ze naar hier komen, dat wel rond zal zijn. Zij gingen ons tegen eind deze maand de antwoorden op de vragen die we gesteld hebben, geven. Dus ik denk dat dat het enige is dat op dit moment nog ontbreekt.

Ik denk dat we niet anders kunnen dan met de andere gewesten afstemmen. Ik denk dat dat ook wenselijk is in dezen. De studie die Fost Plus heeft gemaakt en die nu in een afrondingsfase zit, is voor hun rekening. Ik heb altijd gevraagd aan de OVAM om dat ook wel met een open blik te bekijken. Dus ik wil me ook niet vastpinnen op dit of op een ander systeem. Ik vind dat we dat met een open blik moeten bekijken en ik heb aangegeven wat de belangrijke zaken daarin zijn.

Ik zou de knoop tegen ten laatste eind dit jaar willen doorhakken. Er is nog een overleg met de producenten nodig, ook met andere betrokkenen. Ook nadat we het systeem hebben uitgekozen, maar ik zal natuurlijk op voorhand voelen bij de gewesten hoe zij daarnaar kijken, maar dan moeten we ook een interregionaal samenwerkingsakkoord maken dat dan door de parlementen moet worden goedgekeurd. En dan kan het natuurlijk uitgerold worden.

Ja, mijn hoop en mijn bedoeling zijn wel dat we dat uiteraard nog deze legislatuur kunnen doen. In zo'n samenwerkingsovereenkomst moeten er ook een aantal modaliteiten zitten waarover we het eens moeten raken. Maar ik moet zeggen dat tot nu toe die gesprekken wel goed zaten. We mogen de andere fracties niet vergeten in het zwerfvuil. Je hebt daar vooral de aanwezigheid van de kleine blikjes, petflesjes, maar je hebt natuurlijk ook wel de sigarettenpeuken, de chipszakjes, de zakjes van de koekjes, kauwgom, enzovoort. Ik denk niet dat statiegeld alles zal oplossen, maar ik vind wel dat het een verbetering moet zijn. We moeten wel vooruit kunnen gaan.

Uiteraard hebben we het afgelopen jaar ook ingezet op handhaving. Er zijn in de vakantiemaanden ook heel veel boetes uitgeschreven. Er zijn ook heel veel vrijwilligers van Mooimakers die zwerfvuil opruimen. Preventie is sowieso ook nog heel belangrijk. Maar voor die andere fracties moeten we toch eens kijken hoe we dat doen. Dat is misschien iets minder zichtbaar dan de flesjes, maar we moeten ook blijven inzetten op die andere fracties.

De lokale besturen spelen uiteraard ook een heel belangrijke rol, hebben dat ook altijd gedaan en zullen dat in de toekomst ook zeker blijven doen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Laat het duidelijk zijn dat er inderdaad ook andere fracties zijn die niet met statiegeld aangepakt worden en dat die fracties uiteraard even goed onze aandacht verdienen om de zwerfvuilproblematiek daadwerkelijk te kunnen oplossen.

Maar de vraag ging over statiegeld en statiegeld is wel degelijk een systeem dat bewezen heeft dat het een groot deel van het zwerfvuil kan wegnemen en dat met andere woorden ook een mentale switch kan creëren om effectief minder aan te zetten tot zwerfvuil.

Minister, in 2019 was het al duidelijk dat de cijfers niet gehaald zouden worden. De afgelopen drie jaar heeft er al heel veel overleg kunnen plaatsvinden en zijn heel veel zaken onderzocht kunnen worden. U hebt zelf aangegeven dat het niet de bedoeling is om te blijven onderzoeken. Het is met andere woorden tijd om daadkracht te tonen en de invoering van statiegeld ook daadwerkelijk te realiseren. U hebt ook nog eens benadrukt dat u in overleg gaat met alle partners. Dat kunnen we alleen maar toejuichen, daar willen we u alleen maar toe aanmoedigen, maar bij dezen ook de vraag stellen om op dat vlak een vitsse hoger te schakelen.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Dank u wel voor uw extra uitleg, minister.

Ik heb daarnet mijn punt heel duidelijk gemaakt. We gaan het met onze fractie uiteraard van dichtbij blijven volgen, op een constructieve manier. We willen ook helpen bijsturen waar nodig. Ik denk dat we die twee hoorzittingen heel gericht moeten doen op basis van waar we nu staan, dat is een heel terechte opmerking. We moeten dat bijsturen en er dan voor zorgen dat we met deze commissie – dat moet dan wel één keer kunnen over alle partijgrenzen heen – een heel goed statiegeldsysteem hebben dat lang en duurzaam moet werken. Dat is alleen maar in het belang van onze natuur en ook van de vele personeelsleden die dagelijks duizenden, honderdduizenden kilo's zwerfvuil moeten opruimen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, u hoort het, iedereen is voor het systeem. Dat is ook zo bij de burgers, dat is ook zo bij de lokale besturen. Ik zou zeggen,

minister: vooruit met die geit. We moeten er nu aan beginnen, want elke dag dat het statiegeld er niet is, is er een verloren. Wij zullen er dus alles aan doen, net zoals we dat al 25 jaar lang hebben gedaan, om het pleidooi voor statiegeld verder te voeren, verder hoog op de agenda te zetten en u te steunen in de invoering van een goed statiegeldsysteem, en dat is er een – dat hebben we al meerdere keren gezegd, maar ik wil het toch nog eens herhalen – dat ervoor zorgt dat er statiegeld op alle flesjes en blikjes is, dat we kunnen inbrengen in de meeste verkooppunten en dat voldoende waarde met zich meebrengt. Als u dus een statiegeldsysteem invoert, minister, dat daaraan voldoet, dan kunnen wij daar alleen maar zeer, zeer tevreden over zijn en kunt u op onze steun rekenen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over een beslissing over het voortbestaan van de polders en wateringen – 3746 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, ik stelde u dezelfde vraag meer dan twee jaar geleden al eens omdat de aanpak en de beheersing van de waterproblematiek het best zo gestroomlijnd mogelijk verloopt. Dat kan alleen maar met een zo beperkt mogelijk actoren op het terrein.

Wat mij betreft – en dat zei ik toen ook al – mogen de polders en wateringen worden afgeschaft. Toen ik u die vraag in juni 2020 stelde, zei u dat u daar wel iets voor voelde omdat u in het verleden daarover ook een aantal gelijkaardige uitspraken had gedaan. U had aan de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) de opdracht gegeven om een conceptnota voor te bereiden die de verschillende opties onderzoekt met het oog op de rationalisering. U kondigde toen aan dat u in de eerste helft van dit jaar een beslissing zou nemen over het wegwerken van de versnippering van het beheer van die onbevaarbare waterlopen. Inmiddels zitten we in de tweede helft van het jaar. Mijn vraag is een actualiteitsvraag naar de stand van zaken.

Welke toekomst hebben de polders en wateringen nog volgens u? Bent u het er nog steeds mee eens dat ze het best worden afgeschaft?

Gaan de plannen ook in die richting? Kunt u de verschillende opties toelichten?

Wanneer mogen we een definitieve beslissing verwachten in de ene of de andere richting?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega, zoals u zelf aangeeft spraken we in het regeerakkoord af om het beheer van de onbevaarbare waterlopen te rationaliseren, omdat de huidige versnippering een knelpunt is. We stellen vast dat veel polders en wateringen, maar ook lokale besturen, veel moeite hebben om al de doelstellingen van een integraal waterbeleid te realiseren.

Het expertenadvies 'Weerbaar Waterland', dat in juli 2022 onder leiding van Henk Ovink gefinaliseerd werd, bevestigt dat en stelt dat we moeten gaan van een uitvoering afhankelijk van vrijwilligheid en vertraagd door versnipperde bevoegdheden, naar een duidelijke regie. Ik ben in gesprek geweest met de mensen die daar actief zijn en ik wil nog het volgende meegeven. Je hebt daar natuurlijk heel

veel kennis en knowhow. De mensen staan er echt wel onmiddellijk als er iets gebeurt. Die kennis, knowhow en nabijheid zijn zaken die goed zitten, en die moeten we zien te behouden.

U vraagt naar de plannen: het regeerakkoord is daar duidelijk over. Ook Henk Ovink gaat voor een duidelijke regie. Het is evident dat wanneer we vanuit de Vlaamse Regering experts aanstellen, we hun advies afwachten en ermee aan de slag gaan. De voorbije weken en maanden zijn we aan de slag gegaan met het advies. Zoals eerder gezegd, wordt op basis van het advies, maar ook van het gesprek dat ik heb gevoerd over de knowhow die daar aanwezig is en een aantal zaken die van belang zijn en die ik wil behouden, een duidelijke regierol afgesproken. Dat maakt het voor iedereen duidelijk waar de verantwoordelijkheden liggen. Het voorstel zal in loop van de komende weken worden besproken in de schoot van de Vlaamse Regering.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Als ik het goed begrijp, zal er binnenkort een definitieve beslissing vallen.

We mogen inderdaad de knowhow, de bekwaamheid en de deskundigheid van de mensen op het terrein niet weggooien, maar er is een verschil tussen de mensen die op het terrein het werk moeten doen enerzijds en de structuur en de beheersorganen anderzijds. Mijn vraag gaat heel duidelijk daarover en niet over de werknemers en diegenen die het werk op het terrein doen. Zij kunnen perfect ingeschakeld worden onder andere entiteiten en hun werk blijven doen op het ogenblik dat er effectief problemen zijn.

Mijn vraag behelst dus de structuren, niet de mensen die op het terrein actief zijn.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Het thema van de polders en de wateringen lag hier, ook in de vorige legislatuur, al vaker op de tafel. Er werd gekeken of het niet kan verbeteren. Meestal stopte het dan midden in het proces.

Sommige polderbesturen werken inderdaad goed om niet te zeggen uitstekend. Andere werken veel minder goed. De mensen begrijpen niet altijd de werking ervan. Het lijkt iets uit vervlogen tijden. In de polderbelasting zitten wel eens vreemde kronkels, en ik merk dat de mensen niet altijd begrijpen hoe dat in elkaar zit. Dat is niet goed. Als mensen belastingen moeten betalen, dan moeten ze weten waarom en hoe en waarom zij en iemand anders niet.

De polderbesturen hebben doorgaans een uitstekende terreinkennis en het is belangrijk om die te behouden. Anderzijds hebben we in het verleden wel eens gezien dat sommige polderbesturen zich niet altijd even enthousiast inschrijven in de beleidslijnen die vanuit Vlaanderen worden getrokken. Dat is een aandachtspunt. Hoe dan ook wachten we uw voorstellen met interesse af.

De voorzitter: De heer Van Hulle heeft het woord.

Bart Van Hulle (Open Vld): Minister, ik onderschrijf wat de collega's Vandaele en Vandenhove zeggen over de werking van de polders. Ik zou het graag willen hebben over de afschaffing van de polderbelasting. Als u zegt dat u de polders en wateringen gaat reorganiseren of eventueel afschaffen, dan heb ik enige argwaan dat we de polderbelasting tegen mei 2024 niet afgeschaft gaan hebben. Waar zit de clou van de zaak? Er zijn 330.000 brieven verstuurd om 8 miljoen euro in te zamelen. Dat is een gemiddelde aanslag van ongeveer 20 tot 22 euro. Als men dat uitrekent zit men vlug aan een handelingskost van 2 euro. En dan noem ik nog niet

de kafkaïaanse toestanden dat er soms 250 euro deurwaarderskosten worden aangerekend om 10 euro te innen.

Mijn concrete vraag is de volgende, minister. Is er een mogelijkheid om nu al te kijken hoe u die polderbelasting vandaag al kunt afschaffen zodat die effectief in 2024 niet meer moet worden betaald? Als we wachten tot de analyse van polders en wateringen, dan is mijn vrees dat we die polderbelasting tegen 2024 niet afgeschaft zullen hebben.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (cd&v): We moeten opletten dat we hier niet het spreekwoordelijke kind met het badwater weggooien. Ik ken vooral het landschap van polders en wateringen in West-Vlaanderen. Als ik zie welke inspanningen daar in het verleden onder impuls van de provincie zijn gebeurd om die polders op een nieuwe leest te schoeien, te herstructureren of te fusioneren en te professionaliseren, en als ik zie hoe de werking daar vandaag in de meeste van die polders gebeurt, dan zou het bijzonder jammer zijn om die deskundigheid – niet alleen in het veld, maar ook in de bestuursorganen – en de manier waarop men ermee omgaat, zomaar weg te gooien.

Ik wil oproepen om een onderscheid te maken tussen diegenen die zich in het verleden hebben ingespannen om weer bij de tijd te zijn, en de plaatsen waar men nog polders heeft met, bij wijze van spreken, middeleeuwse kaders waar men in kleine salonnetjes met dikke sigaren beslissingen neemt. Ik neem aan dat dat in Vlaanderen nog wel ergens bestaat, maar dat is zeker niet de situatie in West-Vlaanderen. Daar heeft men inspanningen gedaan. Ik zou het bijzonder jammer vinden mocht men dit niet respecteren en mocht men er geen gebruik van maken om dat in de toekomst op een duurzame manier verder te zetten.

De oud-directeur van de dienst Wateringen van West-Vlaanderen zei dat het belangrijk is dat een beslissing over water zo dicht mogelijk bij de beek gebeurt. Die slogan moeten we in het achterhoofd houden. Naar een hoger niveau tillen en verder wegtrekken van de beek is niet altijd het meest gunstige voor de toestand.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Minister, ik ben blij dat u heel duidelijk onderstreept dat de aanwezige expertise bij polders en wateringen echt van ongelooflijk belang is. Het zou een foute beslissing zijn om die weg te gooien. Die expertise zit op het terrein bij de mensen die uitvoeren, maar uiteraard ook in het bestuur. Dat zeggen de mensen die aansturen. Het betreft een expertise en een terreinkennis die we effectief overeind moeten houden. Zelfs in bepaalde gebieden waar soms minder goed werkende polderbesturen zouden zijn, ga ik ervan uit dat we ook daar mensen vinden die op de een of andere manier meer of beter of anders zouden kunnen werken zoals wij zouden willen. *(Opmerkingen)*

Ik zal hier geen namen noemen, maar voel u vrij, collega's, als u vindt dat er namen moeten worden genoemd.

Het zou fout zijn om op basis van wat misloopt andere beleidsbeslissingen te nemen of zaken op zijn kop te zetten. Dat er efficiëntiewinsten te boeken zijn in de financiering van polders en wateringen, daar is Polders en Wateringen zelf vragende partij voor. Natuurlijk moeten daar, als ze effectief verantwoordelijkheid krijgen, ook de nodige budgetten tegenover staan. Je kunt niet zeggen: "Jij bent verantwoordelijk, maar je krijgt geen geld van ons." Dat kan niet. Het is de moeite om daarover het debat verder te kunnen en moeten voeren, met de polders en wateringen mee aan tafel.

De collega's hebben er niet naar verwezen, maar ik wil toch nog één ding aanstippen. We hebben in het hele waterbeleid heel vaak mooie voorbeelden vanuit Nederland. Ik wil toch nog eens aanhalen dat we bij de structuur en de wijze waarop onze waterschappen zouden moeten werken, Nederland voor ogen moeten houden. Als we dan kijken wat de polders en wateringen doen en kunnen realiseren, dan zouden we de polders en wateringen zelfs kunnen versterken om te kunnen doen wat de waterschappen in Nederland doen. Zo zouden we een hele stap voorwaarts kunnen zetten in ons waterbeleid.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, ik wil aansluiten bij de collega's en wat tegenwicht geven bij de laatste tussenkomsten. Ik ben het helemaal eens met het feit dat we de expertise niet verloren mogen laten gaan. Maar als het gaat over de aanpak van bestuurlijke verrommeling, dan hoop ik dat we toch wel een stuk verder staan dan te denken dat we expertise enkel in stand kunnen houden door structuren zoals polders en wateringen in stand te houden. Voor ons is het eigenlijk heel duidelijk: pak de belastingen maar ook de structuren aan. Er zijn echt andere manieren om op een zorgvuldige manier met water en met onze wateruitdagingen om te gaan. Daar zit een hele grote opdracht in. We spreken over achterhaalde structuren die nodeloos complex zijn en waarvan niemand nog echt weet waarom ze bestaan en wat ze exact doen. Het is belangrijk om daar fundamenteel op te durven doorwerken, en ik hoop dat we in deze commissie en in het parlement daarover eensgezind kunnen zijn. We gaan toch geen strijd voeren om iets uit de middeleeuwen in stand te houden omdat we het sympathiek vinden klinken?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik heb naar de verschillende tussenkomsten geluisterd. Er is consensus over de terreinkennis. Die kunnen we niet weggooien. Het neemt niet weg dat we het waterbeheer moeten bekijken, want alles wat met water te maken heeft in Vlaanderen, is enorm versnipperd. We moeten naar een heel duidelijke regie over wie voor wat verantwoordelijk is. Dat spreekt voor zich. Uitgangspunt en doelstelling moeten zijn: een goed waterbeheer. Daarover zijn we het met zijn allen eens, want de uitdaging waar we voor staan, is gigantisch groot.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): We wachten de beslissing van de Vlaamse Regering af. Ik wil nog eens herhalen dat het niet gaat over het personeel of de mensen, maar over de structuren. De bijkomende vragen en bemerkingen van een paar collega's kan ik bijtreden, zeker wat de afschaffing van de hiërarchische belasting betreft waarbij je effectief moet afwegen wat de opbrengsten zijn en wat de administratieve lasten en kosten zijn om ze te innen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over verdere onderzoeksopdrachten in het kader van het Ventilusdossier – 3760 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Carmen Ryheul aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het burgemeestersoverleg over Ventilus en de invoering van stralingsnormen – 3816 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, het is niet de eerste keer dat we rond dit thema al in gesprek gaan en het zal, vrees ik, niet helemaal de laatste keer zijn. Maar ik wil wel starten met iets positiefs. Ik heb begrepen dat in een vorig thema de normen rond straling aan bod zijn gekomen, en wij juichen heel erg toe dat er normen zijn. Dus voor alle duidelijkheid: u krijgt al onze steun als het daarover gaat, wat onze fractie betreft.

Meer vragen hebben wij bij de aanpak van het Ventilusdossier. Het is een complex dossier, dus ik ga toch eventjes de ruimte nemen om kort een terugblik te doen op de timing en op het project zelf.

We hadden eigenlijk van in het begin al wel kunnen inschatten dat het een lastig dossier zou zijn. Enerzijds heb je natuurlijk het feit dat het project broodnodig is in functie van het aan land brengen van de op zee geproduceerde windenergie, maar ook voor de versterking en de verbazing van het West-Vlaamse en het Vlaamse elektriciteitsnet, om op die manier voldoende de kaart van de elektrificatie te kunnen trekken, en tegelijk de elektriciteitsvoorziening van de West-Vlaamse bedrijven te garanderen.

Aan de andere kant is het natuurlijk logisch dat dit soort projecten, die landschappelijk wel een impact hebben en die ook soms wel wat vragen oproepen als het gaat over bestraling, ook bij de bewoners in de omgeving zorgen zouden losmaken.

In maart 2019, dus nog voor de vorige verkiezingen, is het project afgetrapt met een startnota die is voorgelegd aan de bevolking. En tegen 28 juni 2019 was er het einde van het inspraaktraject, dus drie maanden later. We zijn intussen meer dan drie jaar verder, en eigenlijk moeten we tussentijds vaststellen dat er heel weinig is gebeurd. Op 28 juni komen de inspraakresultaten binnen, en daar wordt over nagedacht, daar wordt op gewerkt. In het voorjaar van 2020, in mei 2020, dus bijna een jaar later, beslist u samen met de regering om een aantal expertengroepen aan te stellen rond de technologische haalbaarheid van eventuele alternatieven rond de impact op landschap en landbouw, en rond de gezondheidsrisico's van het voorliggende project.

Ik wil hier toch even het woord 'expert' bij benadrukken. In de eerste fase van de startnota zijn er experts betrokken geweest om dit project uit te werken. En een jaar later beslist u om een expertenwerkgroep aan te stellen, onafhankelijke experts, om informatie te verzamelen en te kijken of we toch alles bekeken hebben. Die expertengroepen doen hun werk, en een jaar later komt u opnieuw naar de regering met een voorstel. Vanwege het tumult dat er nog altijd is, en om de wetenschappelijk-technologische uitdagingen te verzoenen met het gevoel van mensen, is in mei vorig jaar beslist om een intendant aan te stellen. Zelfs die stap hebben wij vanuit onze fractie nog mee ondersteund.

Maar dan waren we intussen weer een jaar later, en de taak van die intendant was tweeledig: enerzijds het bundelen van alle expertise – ik benadruk het nogmaals – om heldere en objectieve antwoorden te kunnen bieden op alle concrete vragen, en anderzijds werken aan een draagvlak voor het project. Bijna weer een jaar later, in februari-maart 2022, stelt de intendant vast dat er een slotrapport is. En dat blijkt heel helder te zijn, op basis van expertise, op basis van objectieve informatie: om aan de doelstellingen van het project te voldoen is een gedeeltelijk bovengrondse luchtlijn het enige realistische alternatief. Even helder en teleurstellend was ook de vaststelling van de intendant dat het draagvlak bij een deel van de bevolking niet weggemasseerd raakt.

Op dat moment zegt u en kondigt u aan dat u eigenlijk snel met dit rapport aan de slag wilt gaan. Eind maart zult u knopen doorhakken, en de deadline wordt een stukje verschoven naar de paasvakantie, omdat er nog bijkomend overleg nodig was. Halverwege mei, intussen dus drie jaar later, na eigenlijk de laatste formele stap in het proces, de startnota, tweeëneenhalve maand na de oplevering van het rapport, wordt ook het rapport van de intendant publiek gemaakt. Maar een beslissing was er op dat moment nog niet. Week na week zaten wij in de besluiten van de regering te kijken: wanneer zou er een beslissing genomen worden? Maar ook de laatste ministerraad net voor de zomer bleek op dat vlak een flop te zijn: er kwam geen witte rook rond het dossier.

Begin september bent u dan, zoals aangekondigd, afgezakt naar Brugge om een overleg te houden met alle betrokken burgemeesters uit de gemeenten waar Ventilus zou passeren. En volge wie volgen kan: u komt buiten uit die vergadering, samen met uw collega, met de viceministers-presidenten, en de conclusie is dat we nog wat expertise gaan inschakelen. Dit is eigenlijk de vierde keer – ik heb het daarnet al een paar keer herhaald – dat er expertise wordt ingeschakeld, uit een soort illusie dat dat de uitdaging zou oplossen waarover de beleidsmakers op een bepaald moment moeten beslissen.

Ondertussen blijven ook duizenden West-Vlaamse gezinnen in het ongewisse of Ventilus nu wel degelijk een impact zal hebben op hun verdere leven. Dat is namelijk pas voor in een latere fase. De formele procedure moet eigenlijk nog opgestart worden, met het verdere traject rond het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP), de voorlopige en definitieve vaststelling enzovoort. Dat zou oorspronkelijk in het voorjaar van 2021 afgerond zijn. Dus een jaar geleden moest het definitieve plan er liggen. Nu zijn we in drie jaar nog altijd geen stap verder, dus ten vroegste binnen twee à drie jaar kunnen we misschien, zo is mijn vermoeden, landen met een finale beslissing.

Zolang er geen duidelijkheid is over waar Ventilus komt en op welke manier, blijven gezinnen met hun woningen, maar ook bedrijven, in het ongewisse, en zetten zij hun leven on hold. Dat geldt trouwens niet alleen voor mensen die betrokken zijn door de plaats waar Ventilus komt, maar ook voor hen die wonen waar de lijnen verzaamd zouden moeten worden. Dat gaat dan over andere gemeenten die minder aan bod komen, zoals Harelbeke, Deerlijk, Zwevegem, Anzegem en Vichte.

Het is logisch dat die mensen vandaag zeggen dat zij niet geneigd zijn om te investeren in bijkomende dakisolatie, zonnepanelen of andere verbouwingswerken, als de kans bestaat dat ze straks zouden moeten verhuizen door het project van Ventilus.

Wij pleiten er al heel lang voor om ruime compensaties aan die mensen te geven, minister, en we hebben er ook begrip voor dat u inderdaad niet speelt met bezorgdheden rond gezondheid. Het zou er nog aan ontbreken dat wij daar als fractie niet voor openstaan. Maar het moet ons toch van het hart dat wij ook vinden

dat beleidsmakers op een bepaald moment moeten beslissen, en niet in cirkeltjes moeten draaien.

Daarom hebben wij hier een aantal fundamentele vragen bij. Minister, ik zal ook benadrukken – ik kan soms ook tussen de lijnen lezen – dat ik die vragen niet alleen aan u stel maar aan de voltallige Vlaamse Regering. Want het moet mij van het hart, minister, dat ik soms meen vast te stellen dat u misschien soms zelfs wat sneller zou willen gaan. Zo kennen we u ook meestal als minister. Maar we moeten ook vaststellen dat er bij de politieke bereidheid breder in de regering soms wat meer vragen te stellen zijn. Dus ik kaart dat hier meteen maar heel helder aan, omdat ik denk dat de Vlamingen recht hebben om te weten waar het eigenlijk echt vast zit, en hoe het komt dat we na drie jaar nog altijd naar die expertise op zoek lijken te zijn die al lang op tafel ligt.

Welke vragen bleven er voor u en voor de regering nog onbeantwoord na alle voorgaande studies en het concluderende rapport van de intendant?

Werd het pas op het overleg met de burgemeesters duidelijk dat deze antwoorden nog ontbraken?

Waarom duurt het een half jaar tussen het bekendmaken van het rapport en het vastleggen van een overleg met de burgemeesters, terwijl net uit dat rapport al bleek dat draagvlak creëren de grootste dobber zou zijn? Dat betekent dat we opnieuw een halfjaar hebben verloren zonder ook maar één stap vooruit te zetten.

Welke bijkomende studies wilt u nu nog laten uitvoeren? In hoeverre overlappen deze qua onderzoeksvraag met de eerdere studies? Welke nieuwe onderzoeksvragen zijn er?

Wie schrijft die onderzoeksopdrachten uit? Wie kiest de onderzoekers? Wie betaalt die bijkomende studies?

Wat is de deadline voor het bijkomend onderzoek en welke verdere timing ziet u voor de huidige stap in het hele planningsproces?

Engageerden de burgemeesters zich om, indien het bijkomend onderzoek dezelfde resultaten oplevert als het bestaande, actief mee te helpen bouwen aan draagvlak bij de bevolking en op zijn minst zelf geen procedureslag op te starten?

Wanneer verwacht u voor de gezinnen en bedrijven die betrokken zijn eindelijk duidelijkheid over het Ventiluproject, zodat zij opnieuw op beide oren kunnen slapen?

De voorzitter: Mevrouw Ryheul heeft het woord.

Carmen Ryheul (Vlaams Belang): Bedankt voor de tijdlijn, collega Vaneeckhout. Inderdaad, op vrijdag 2 september vond dat topeverleg plaats tussen de fine fleur van de Vlaamse Regering en de burgemeesters van de betrokken gemeenten bij de geplande Ventilushoogspanningslijn. Na afloop van het overleg werd er besloten om de ondergrondse piste opnieuw te onderzoeken. De regering staat daarbij toe dat de gemeenten hun eigen deskundigen aanbrengen.

Op 15 juli sprak de Vlaamse Regering bovendien af om stralingsnormen in te voeren voor alle nieuwe hoogspanningslijnen in Vlaanderen. Een week na het burgemeestersoverleg plakte de regering daar een norm op van 0,4 microtesla voor langdurige blootstelling en 100 microtesla voor acute blootstelling. De normen zullen gelden bij nieuwe hoogspanningstrajecten en bij aanpassingen aan bestaande lijnen. De regering kondigde ook aan een permanente monitoring van magnetische velden in de buurt van hoogspanningslijnen op te zetten en de oprichting

van een fonds te onderzoeken waarin bedrijven die mede verantwoordelijk zijn voor de blootstelling, zoals bijvoorbeeld Elia, een financiële bijdrage leveren.

Ondertussen is bekend dat er op vraag van de burgemeesters slechts één specialist is aangesteld, de Duitse professor Dirk Westermann, die gespecialiseerd is in gelijkstroomverbindingen. Hoe zal zijn onderzoek verlopen naar die ondergrondse piste? Hoe zal dat precies gevoerd worden? En hoe zit het met het specifieke tijdsverloop van dat onderzoek?

Hoe wilt u vermijden dat een bovengrondse Ventiluslijn tot een juridische uitputtingslag leidt?

Wanneer zult u het handhavingsluik en monitoringssysteem over de magnetische velden beschikbaar maken, wanneer zal dat voltooid zijn?

Hoe zal het onderzoek naar de oprichting van bovenvermeld fonds precies verlopen en wanneer zullen we de resultaten ervan kennen?

Heeft Elia ondertussen al gereageerd op de oprichting van een sectorfonds waartoe ze zelf een financiële bijdrage zou moeten leveren?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, dit dossier roept inderdaad zeer veel vragen op bij de lokale burgemeesters en de mensen die er wonen. Eerst was er wantrouwen ten aanzien van Elia. Ik herinner me dat nog heel goed, omdat ik tussenkwam in het dossier. Ik vond ook dat we niet alles moesten overlaten aan Elia. We stelden onze eigen intendant aan, die met een team van professoren werkte. Voor energie was dat Dirk Van Hertem. Voor gezondheid was dat dokter Adang. Die laatste zit ook in de Gezondheidsraad. Deze mensen zijn samen met intendant Guy Vloebergh niet van de minsten. De reden waarom ik dat gedaan had was omdat er heel veel wantrouwen was ten aanzien van Elia want Elia was zelf belanghebbende. Ik stelde een intendant aan met die experten. Ik twijfel ook niet aan de expertise. De intendant heeft samen met zijn experten goed werk geleverd. Een van de goede dingen waren de stralingsnormen. Die hebben we dan ook onmiddellijk ingevoerd voor heel Vlaanderen ineens. Dat is ook van belang.

Over de technologiekeuze en de plandoelstellingen was men ook heel duidelijk. Er is overleg geweest tussen de intendant en de burgemeesters. Ik heb zelf ook een aantal burgemeesters gezien. Op 2 september hebben we in Brugge gesproken met heel veel burgemeesters die hun bezorgdheden meegaven. Op basis daarvan hebben we gezegd dat de burgemeesters de plandoelstellingen onderschrijven. Want het is natuurlijk belangrijk dat we niet alleen de energie van zee naar land brengen, maar dat we ook de netversterkingen realiseren, alsook de back-up van Stevin en nog een aantal andere versterkingen. Al die doelstellingen blijven wel bestaan. We splitsen dat niet op. We zeggen niet dat we dit of dat gaan doen want het is logisch dat je als beleidsverantwoordelijke toch niet het risico wilt nemen om te zeggen dat we enkel dat doen en dat we voor de back-up van Stevin – die is maar 0,8 procent – het risico nemen. Als er dan problemen zijn, is dat een heel slechte keuze. Het is belangrijk dat we achter die doelstellingen blijven staan.

Die zijn ook door zo goed als alle burgemeesters onderschreven. Het enige waar de burgemeesters naar vroegen, is of er iemand een dubbelcheck kan doen op de technologiekeuze. Het antwoord was: dat is oké, zolang alle plandoelstellingen behouden blijven, het planproces kan doorgaan en de scopingnota ergens in november voorbereid kan worden. Die timing hebben we altijd vooropgesteld in de administratie. We hebben gezegd dat we dat doen in die tussentijd als dat rust brengt bij de burgemeesters, want uiteindelijk is het lokale draagvlak ook belangrijk. De Duitse professor Westermann van de Technische Universiteit Ilmenau werd

als expert aangesteld. Hij zal het eindrapport van de intendant en vooral de technologiekeuze nog eens goed bekijken en een dubbelcheck doen, zodat er ook tegemoetgekomen kan worden aan de vraag van de burgemeesters. De vooropgestelde timing voor het afleveren van de werkzaamheden van professor Westermann is 4 november van dit jaar. Daarnaast kreeg het team van de intendant ook een aantal technische vragen voorgelegd rond de verdere uitwerking van het afwegingskader bij magnetische velden. Daar is de timing van 7 oktober afgesproken.

Het rapport van de intendant heeft ook duidelijkheid gebracht. Het was goed om dat te doen. Hij heeft zijn tijd genomen. Hij heeft met iedereen gesproken, met de buurt- en de actiescomités, maar ook met de burgemeesters. Hij heeft verschillende opties naast elkaar gelegd. Voor de zomer hebben we met de collega's van de Vlaamse Regering afgesproken om de burgemeesters te horen over het rapport van de intendant. Dat was het uitgangspunt. We hebben ons aan die afspraak gehouden. Het overleg was interessant. Jullie weten dat ik graag overleg. Het was goed om dat te doen. Het is nu kwestie om ons aan die afspraken te houden en om de expert professor Westermann de dubbelcheck te laten doen. Het is wel belangrijk dat men achter de plandoelstellingen blijft staan, dat we de plandoelstellingen niet uit elkaar gaan trekken.

De stralingsnormen zijn sowieso van belang, voor heel Vlaanderen eigenlijk. We zullen naar een platform gaan zodat het transparant is voor eenieder die in de buurt woont van hoogspanningskabels, zodat men weet wat de gehanteerde normen zijn en wat er gebeurt als men daarboven gaat. Dat betekent dat Elia dat naar de normale hoeveelheid moet brengen. Het is goed dat we dat in Vlaanderen doen.

Waarom heeft het lang geduurd? Er is het afgelopen jaar heel veel overleg geweest. De intendant heeft er heel veel tijd in gestoken. Dat was van belang. We hebben in de Vlaamse Regering over het verslag van de intendant gesproken. We hebben besloten om een laatste overlegmoment met de burgemeesters vast te leggen.

De bijkomende onderzoeksopdrachten worden uitgeschreven en betaald door het departement. Dat is belangrijk, dat gebeurt niet door Elia. Elia is een andere partij. We houden dat in handen van het departement.

Voor de keuze van de te gebruiken technologie hebben de burgemeesters de mogelijkheid gekregen om zelf een expert aan te duiden die dan samen met de intendant en zijn experts zal werken rond deze vragen.

Zoals gezegd komt er in november de scopingnota, zodat de discussie rond de technologiekeuze kan worden beslecht. Het concretere onderzoek op tracéniveau kan worden gestart. De scopingnota geeft de totale scope van het onderzoeksgebied voor het tracé weer. Tegen dan moeten we de resultaten hebben van het werk van professor Westerman en het team van de intendant. Daarna zal een keuze worden gemaakt uit de verschillende tracés.

Het overleg op 2 september verliep erg constructief, dat moet worden gezegd. Het is altijd fijn om in West-Vlaanderen te zijn. Er zijn goede afspraken gemaakt. De burgemeesters hebben zich geëngageerd om de uitkomst van de extra check van professor Westerman te aanvaarden. Als we dat niet doen, wordt het heel gevaarlijk, dat wil ik wel meegeven. Het is cruciaal dat we de kennis van professoren, experts en wetenschappers niet in twijfel trekken. Dat betekent dat we daar vervolgens mee aan de slag zullen moeten gaan.

Er wordt gevraagd naar juridische procedures. Die kan ik op voorhand nooit uitsluiten. We leven in een rechtsstaat, al een geluk; ieder heeft het recht om te procederen. Het is aan ons, aan de overheid, om ervoor te zorgen dat er een beslissing valt die rekening houdt met alle wetten en decreten. Dat is ons werk.

Het is duidelijk waar het monitoringsysteem naartoe zal gaan.

Collega Ryheul vroeg naar het fonds, het sectorfonds. Het is aan het Departement Omgeving om te bepalen welke richting dat uit zal gaan enzovoort. Dat is een vraag die bij het Departement Omgeving ligt. Zij zijn dat aan het bekijken.

De volgende stap is de scopingnota in november. Tegelijk zullen professor Westerman, de intendant en onze energiespecialist professor Van Hertem duidelijkheid geven over de dubbelcheck van de technologiekeuze. Essentieel is dat de plandoelstellingen overeind blijven.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, ik dank u voor het antwoord. Het geeft veel inzicht in wat er nog komt en wat er gebeurd is met alle positieve en negatieve zaken die daarbij horen.

U hebt eerst en vooral onze steun inzake het behouden van de plandoelstellingen. Het is goed dat u daarover waakt.

We hebben gevraagd waarom het zolang heeft geduurd. Een deel van het antwoord is natuurlijk het vele overleg met partners en het vele onderzoek. Dat hebben we altijd gesteund. Onze fractie heeft tot bij de aanduiding van de intendant altijd gezegd dat het goed was dat dit ernstig werd genomen en dat we daar nog verder mee aan de slag gingen. Alleen is voor ons de maat nu wel vol. We zien dat er in maart een verslag was van de intendant en dat er nu in september een overleg is met de burgemeesters. In november komt er een scopingnota. We hopen dat de burgemeesters zich dan achter de conclusies van de dubbelcheck ... *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Oké, de 'final check'.

... scharen. Dan reken ik nog op de coalitiepartners in de Vlaamse Regering om zich bij de conclusies van de final check neer te leggen.

Want het is onze overtuiging dat je 101 keer kunt checken, totdat je een resultaat verkrijgt dat je beter uitkomt. Maar ernstige wetenschappers blijven meestal wel bij dezelfde conclusies, omdat die ergens op gebaseerd zijn.

Ik doe een oproep aan de coalitiepartners en richt mij tot de collega's van cd&v. Ik ben zelf West-Vlaming, ik weet hoe gevoelig het dossier ligt. Ik ben opgegroeid in de directe nabijheid van de Hortaliijn, een gelijkaardige lijn. *(Opmerkingen van Tinne Rombouts. Gelach)*

En dit is inderdaad het resultaat. Maar goed, die opmerking is voor rekening van collega Rombouts – ik wilde toch even vermelden dat de opmerking van haar kwam.

Maar eigenlijk is het niet om te lachen. Eigenlijk is het een ernstige oproep, om te beseffen hoe moeilijk zo'n dossier ligt, maar ook om te beseffen wat de verantwoordelijkheid van een beleidsmaker is. Het irriteert mij mateloos dat er tijd verloren gaat, dat er wordt gespeeld met de energietoekomst en de energiewelvaart van Vlaanderen door dit soort projecten op de lange baan te schuiven. Vaak zijn het de mensen die erover klagen dat de procedures in Vlaanderen veel te lang duren die nu eigenlijk zonder ook maar enige extra inhoudelijke redenen in cirkels blijven draaien. Dit dossier zit niet meer inhoudelijk vast, het zit enkel en alleen nog maar politiek vast, omdat een aantal mensen het om electorale redenen niet aandurven om hun verantwoordelijkheid te nemen. Ik mag daarin wat scherper zijn. Ik begrijp dat u dat niet zult doen, u hebt een andere rol. Ik mag

daarin wat scherper zijn, omdat ik vind dat ik recht van spreken heb, ten eerste als provinciegenoot, maar ten tweede omdat ik het dossier heel goed ken en al heel lang opvolg.

De maat is vol. We kunnen het ons zeker in dit tijdperk niet permitteren om dit soort van projecten twijfelachtig te laten, terwijl op inhoudelijk vlak alles duidelijk is.

Minister, rekent u er samen met mij op dat alle coalitiepartners zich in november zullen neerleggen bij de conclusies van de 'final check' en bij de scopingnota zoals die voorligt, en dan echt de volgende stap vooruit zullen zetten? Hoe kijkt u daar-naar?

De voorzitter: Mevrouw Ryheul heeft het woord.

Carmen Ryheul (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoorden. Behalve het feit dat u niet van plan bent om de plandoelstellingen van elkaar los te koppelen en enkele deadlines heb ik weinig nieuws gehoord. Ik stel me de vraag of de Vlaamse Regering nog wel weet wat ze wil in dit dossier. Uw partijvoorzitter stelde na het burgemeestersoverleg in een interview in de krant: "Mij lijkt het evident dat Ventilus er bovengronds zal komen." En verder zei hij: "Maar het is een goede strategie van de Vlaamse regering om eerst met de actiecomités te praten (...) en te kijken hoe men hen tegemoet kan komen."

U gaf daarnet zelf aan dat u het draagvlak heel belangrijk vindt en graag overleg wilt. Maar ik zou toch graag willen weten wanneer het overleg met die actiecomités heeft plaatsgevonden en indien dat nog niet is gebeurd – want dat is nog niet gebeurd – of er effectief nog naar die mensen zal worden geluisterd. Want het lijkt erop dat Ventilus voor uw regering enkel nog een groot gezondheidsexperiment dreigt te worden, ten koste van onze West-Vlaamse bevolking.

En men krijgt ook de indruk dat u met het bijkomende onderzoek van professor Westermann wilt bevestigen dat het bovengronds moet en dat Ventilus volledig is gebaseerd op misleiding en op het achterhouden van informatie. Het is aan u, minister, om dat te ontkrachten.

Ik heb nog twee bijkomende vragen voor u. Ten eerste, zal het bijkomende onderzoek gebeuren met de toegestane afwijking van de plandoelstelling, zoals de beperkende plandoelstelling 2, namelijk 6 gigawatt-verbinding tussen Stevin en Avelgem? Of zal het opnieuw een misleidend, beperkt onderzoek worden?

Minister, zoals u weet, krijgt Elia op dit ogenblik in Wallonië geen vergunning voor de realisatie van een bovengrondse Boucle du Hainaut. Op bladzijde 110 van het verslag van de intendant wordt expliciet gesteld dat een ondergrondse Ventilus op gelijkstroom kan worden overwogen indien een bovengrondse Boucle du Hainaut niet wordt gerealiseerd. Wordt er bij het huidige onderzoek rekening gehouden met dit advies? Zo nee, waarom niet?

Ten slotte heb ik een laatste vraag. Vanuit het Verenigd Koninkrijk zal de Cronos-gelijkstroomverbinding via Zeebrugge aansluiten op het Ventilusproject, boven op die voorziene Nautilusverbinding en de huidige Nemoverbinding. Hierdoor zal het jaargemiddelde van de belasting op Ventilus nog meer toenemen, waardoor de stralingsblootstelling bij een bovengrondse Ventilus alleen maar zal toenemen voor de bevolking. Waarom werd er in het eindrapport van de intendant geen rekening gehouden met Cronos? Acht u een bovengrondse Ventilus in die optiek nog verantwoord en bovengronds vergunbaar?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): De betrokken burgemeesters, waarvan ik er eentje ben, hebben hun bezorgdheden al bij herhaling kunnen formuleren. Ik ga die dus niet herhalen. Het is wel goed dat er een persoonlijk overleg is geweest tussen de burgemeesters en de Vlaamse Regering. Dat was een goed overleg. We zagen dat de burgemeesters dat ook waardeerden. Het is ook goed dat die prof nog eens naar het eindrapport van de intendant kan kijken en dat nog eens kritisch tegen het licht kan houden.

Het is ook belangrijk dat er stralingsnormen komen, minister, en dat er een permanente monitoring komt van die lijnen. Nu kunnen we alleen nog afwachten, collega. Uiteraard gaan wij er wel van uit dat de Vlaamse Regering een wijze en collegiale beslissing zal nemen.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (cd&v): Voorzitter, minister, collega's, ik vind het een beetje bizar. Ik deel de mening van de collega daarnet in verband met het belang van de dubbelcheck die nu nog gebeurt, van die 'final check' of hoe je het ook noemt. Maar ik neem aan dat er hier een aantal mensen rond de tafel zitten, digitaal of niet, die ervan uitgaan dat de beslissing reeds zou gevallen zijn, dat het per definitie een bovengronds tracé wordt en dat het ondergrondse onmogelijk is. Collega Ryheul heeft er echter op gewezen dat er ook in het rapport van de intendant staat dat een ondergrondse gelijkstroomverbinding tot de mogelijkheden behoort. Het is niet zo dat het rapport van de intendant per definitie een ondergrondse gelijkstroomverbinding uitsluit.

Het is de verdienste van de 25 burgemeesters, waarvan er hier een aanwezig is – ik ben er geen van –, dat er nu ook gekeken wordt naar de stralingsnormen. Het is toch wel hallucinant om vast te stellen dat er voor dergelijke infrastructuren tot op vandaag geen enkele norm is. De Vlaamse Regering heeft gezegd dat die 100 microtesla een belangrijke is. Dat is ook een belangrijke, maar het is niet de belangrijkste, want men moet bijna met zijn hoofd tussen de kabels zitten om aan 100 microtesla blootgesteld te worden. De 0,4 microtesla is veel belangrijker. Die staat nog niet in de wetgeving. De vraag is hoe men daarmee zal omgaan. Men spreekt over bindende afwegingskaders. Wat dat betekent, weet ik niet. Men spreekt ook over bijkomende normen, eventueel voor tijdelijke belasting. Men spreekt over 20 microtesla, een norm die reeds in het Binnenhuismilieubesluit is opgenomen maar enkel voor binnenhuisaangelegenheden. De minister heeft bevestigd dat aan professor Adang zal worden gevraagd om zich daar nog even over te buigen. Dat is ook belangrijk. Er is dus iets dat nog loopt. Daar zal dus nog verder onderzoek rond gebeuren.

Maar ik ga ervan uit dat er op een eerlijke en transparante manier kan worden gewerkt door professor Westermann en dat de burgerplatformen en de ondernemersplatformen die opgericht zijn, ook betrokken worden in de procedure en in het verloop van de dubbelcheck of de 'final check' die nu gebeurt. Het is enkel op dat moment, als er voldoende betrokkenheid is, dat het resultaat dat professor Westermann op tafel zal leggen samen met zijn team, geloofwaardig zal zijn. Als er geen geloofwaardig resultaat uit de bus komt, dan zal Ventilus zich verder blootstellen aan procedures en dat willen we niet. De burgemeesters willen allemaal dat er effectief zo snel mogelijk een verbinding komt voor de elektriciteit die nog moet worden geproduceerd op zee. Voor alle duidelijkheid, er is ook een groot misverstand: soms wordt er gezegd dat er vandaag windmolens zijn die hun maximale capaciteit niet aan land kunnen brengen. Dat is niet zo. Alle windmolenparken die vandaag op zee staan, kunnen perfect hun elektriciteit afleiden naar het vasteland. Het gaat enkel over de nieuw aan te leggen windmolenparken waarvoor Ventilus noodzakelijk is om bijkomende afvoer te doen.

Als men ervan uitgaat dat een bestaande lijn die nu 0,95 gigawatt transporteert zomaar kan worden opgewaardeerd tot 6 gigawatt zonder dat er enige bekommernis moet zijn voor de gezondheid van de mensen, dan volgen de burgemeesters niet, want zij hebben in eerste instantie bekommernis voor de gezondheid van hun mensen. Wanneer men de norm van 0,4 microtesla in de wetgeving opneemt, wat we ook wensen, minister, dan zal dat ook gevolgen hebben voor de kostprijs voor het realiseren van een bovengrondse leiding.

We gaan daar heel gemakkelijk mee om en men spreekt dikwijls een beetje denigrerend over enkele tientallen gezinnen die zouden moeten verhuizen, maar als die gezondheidsnorm ingevoerd wordt, zal het ook ... *(onverstaanbaar)* ... Vinden we het allemaal zo normaal dat aan mensen gevraagd wordt om te verhuizen? We zitten toch niet in China, hé? We gaan toch niet zomaar mensen onteigenen en verplaatsen? Het gaat over mensen die een huis, een tuin, een omgeving, een leefgemeenschap en een sociaal leven hebben en wij gaan ervan uit dat zij zomaar gemakkelijk kunnen worden verhuisd?

Ik denk dat we eigenlijk tot de conclusie moeten komen dat we allemaal moeten hopen dat een ondergrondse gelijkstroomverbinding, als alternatief voor die bovengrondse wisselstroomleiding zal kunnen. Dat moet het signaal vanuit deze commissie zijn, denk ik, dat we hopen dat die final check ertoe leidt dat de ondergrondse gelijkstroomverbinding de finale oplossing wordt, en de beste oplossing wordt voor de toekomst.

Het is inderdaad niet vermeld in het rapport, maar er is ook een geplande bijkomende lijn van Groot-Brittannië naar het vasteland. We hopen dat dat allemaal kan gerealiseerd worden, voor de elektriciteit die de komende 50 jaar nog bijkomend geproduceerd zal worden op de Noordzee .

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Het doet mij deugd om te zien dat collega Dochy op dezelfde lijn zit als collega Ryheul. Dat is een eerste vaststelling.

Ik vind het belangrijk dat het rapport goed gelezen wordt. Het rapport zegt heel duidelijk dat als je alle doelstellingen wilt realiseren, dit niet ondergronds kan. Als je enkel de energie van zee naar land wil, dan kan dat ondergronds. Dat is zo klaar als een klontje, en dat staat ook in het rapport. Maar het rapport zegt ook dat, als je én een netversterking wilt doen, én een backup van Stevin, én al de rest, dat dan niet ondergronds kan. Dan moet het bovengronds.

Het klopt dat alle partijen daarover een standpunt hebben, en mijn partijvoorzitter heeft dat ook goed gebracht. Maar het is wel belangrijk dat we in de regering een akkoord vinden en een beslissing nemen. Ik heb er geen probleem mee dat de professor nog eens kijkt naar de technologiekeuze, als dat de burgemeesters ter plekke kan geruststellen en helpen. Ik denk dat u er niet was, collega Dochy, ik heb u niet gezien, maar er is ook heel duidelijk gezegd en duidelijk afgesproken dat we ons allemaal achter die doelstellingen zetten.

Bart Dochy (cd&v): Minister, voor alle duidelijkheid: mijn gemeente is niet betrokken, en ik was dus niet uitgenodigd.

Minister Zuhail Demir: Ah, oké, dan is het goed dat u daar een zeer uitgesproken mening over hebt, maar er is toen wel heel duidelijk afgesproken dat we die doelstellingen niet laten vallen. Daarover wil ik heel duidelijk zijn. Als ik u nu hoor, dan lijkt het of u toch niet al die doelstellingen wilt behouden. Sorry, maar ik ga echt niet het risico nemen om geen backup te hebben, of geen netversterking te doen. Kijk maar naar Nederland. Daar kunnen nu geen vergunningen meer bij komen. Dat is niet enkel door stikstof – dat is een andere discussie – maar er

kunnen daar geen vergunningen meer worden verleend aan een bedrijf, omdat de netten niet sterk genoeg zijn. Men speelt dus wel wat met de welvaart. Ik heb er geen enkel probleem mee dat dit nog eens goed wordt nagekeken, maar ik vind het potverdikke niet onze taak om aan wetenschapspopulisme te doen, want dat is wat mevrouw Ryheul doet. U moet het rapport juist lezen, mevrouw Ryheul, over wat er ondergronds kan, en wat bovengronds kan. De intendant is daarover heel duidelijk.

Collega Dochy, ik betreur inderdaad ook dat het wachten was tot deze minister vooraleer er stralingsnormen zijn bepaald. We hebben die gemaakt. U spreekt nu over de binnenhuisnormeringen. Ja, die zijn natuurlijk veel strenger. Als je de kabels binnenshuis zet, dan heb je natuurlijk andere normen, dat klopt. Ook dat willen we bekijken. Maar u moet niet zeggen dat we nu gaan vertragen of zo. Dat staat niet in mijn woordenboek. We hebben afgesproken dat ik mag verderwerken aan het planproces, met de scopingsnota. Wat Wallonië betreft: zij wachten op de beslissing in Vlaanderen. Zij kijken naar wat er hier gaat gebeuren. Wij hebben in Vlaanderen de neiging om heel veel zaken voor ons uit te schuiven, met alle gevolgen van dien. Dan ontploft de boel op een keer, en dan zijn heel veel mensen daarvan het slachtoffer. Ik wil dus niet gaan vertragen. Als we eenmaal weten wat de final check is, en stel dat dat niet blijkt dat we al onze doelstellingen ondergronds kunnen halen, waarom zouden we dat dan niet doen? Men moet niet doen alsof ik dat absoluut bovengronds wil. Als het ook ondergronds kan, dan graag. Maar de intendant is daar heel duidelijk over: als je alle plandoelstellingen wilt halen ... Iemand moet mij anders maar eens zeggen welke plandoelstellingen men dan niet wil realiseren? Ik ga dat risico niet nemen. Men moet mij dan maar komen zeggen wat men niet wil doen. De intendant is er duidelijk over dat dit enkel bovengronds kan. Onze specialist, de professor, was een paar weken geleden nog ergens op een internationale conferentie met allerlei leveranciers. Hij heeft het daar ook nog eens ter sprake gebracht en gevraagd of er ondertussen al een nieuwe technologie is. Maar ook daar heeft men gezegd dat die er nog niet is.

Ik heb er een probleem mee dat men hier precies de indruk wil wekken alsof wij dat absoluut bovengronds willen plaatsen terwijl het ook ondergronds kan. Dat wil ik tegenspreken. Als het ondergronds kan, dan graag, maar het moet technologisch mogelijk zijn om de doelstellingen te halen die voor de overheid van belang zijn. Mevrouw Ryheul, u moet me dan maar eens zeggen welke doelstellingen u niet belangrijk vindt. Wat moet er dan niet gebeuren? We moeten wel correct blijven, en de informatie zo correct en objectief mogelijk hanteren. Ik houd nooit iets achter, en de intendant ook niet. Ik denk dat niemand dat doet. Alles is openbaar. Zoals ik eerder al zei is er met de actiecomités en de burgercomités ook al vaak gesproken en veel mails uitgewisseld.

Er is iets waar ik me heel erg aan stoort, mevrouw Ryheul. We nemen kennis van de inzichten van professor Adang en anderen uit de gezondheidssector, maar u beweert dat we de mensen bewust verzieken. Ik heb echt wel problemen met die bewering. Ik denk dat geen enkele beleidsmaker zo'n keuze zou maken.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord. Mag ik vragen om het beknopt te houden, zodat we onze agenda vandaag kunnen afwerken?

Jeremie Vaneekhout (Groen): Ik doe mijn best om het kort te houden, voorzitter. Minister, ik denk dat u duidelijk geantwoord hebt – waarvoor dank – op mijn tussenkomst en die van een aantal collega's.

Ik wil eerst een paar zaken onderstrepen. Ten eerste, als het gaat over gezondheid, denk ik dat niemand in deze ruimte ook maar enig risico wil nemen. Al het onderzoek daarrond is gevoerd. Als het gaat over eventuele gedwongen verhuizingen, hebben we altijd gezegd en zeggen we ook nu heel uitdrukkelijk dat er daarvoor

heel ruime compensaties moeten zijn. Er moeten ook normen komen. Dat steunen we helemaal. Wat gezondheid betreft, neemt niemand hier een risico. Ik hoorde een paar platte uitspraken waarrond heel gemakkelijk een bepaalde sfeer wordt geschapen, die echt stuitend en problematisch zijn.

Ten tweede heeft de intendant heel goed gewerkt. Het werk is verzet, alles werd samengelegd en alles ligt op tafel. Dat is een genuanceerd verslag met een duidelijke conclusie. Daar staan inderdaad een aantal mogelijke pistes in als je andere doelstellingen zou loslaten. Maar ik hoop dat we wel weten waar we naartoe willen met de energietoekomst van Vlaanderen. Onze voornaamste boodschap is dus: beslis!

Collega Dochy, ik hoor u zeggen: "Ik hoop, en ik hoop dat iedereen hoopt, dat het ondergronds komt. Uit onderzoek blijkt dat we ondergronds alles kunnen doen." Sta me toe, na het lezen van verschillende studies, de kansen daarop niet zo hoog in te schatten. Sta me ook toe te zeggen dat er dan ook stralingsrisico's zijn en dat dat debat er ook is als het gaat om ondergrondse lijnen. Als het gaat over rechtszaken inzake onteigening: die zullen er ook zijn bij een ondergronds scenario. Stop dus met te zeggen dat het ondergrondse scenario de gemakkelijkste oplossing is. *(Opmerkingen van Bart Dochy)*

Ik verkondig absoluut geen dingen die niet correct zijn.

Ik sluit af met de woorden van collega Bothuyne, specialist energie van cd&v, in de commissie van oktober 2020, dus ongeveer twee jaar geleden: "U luistert te veel naar de burgemeesters. Het is tijd om te beslissen. Alles ligt op tafel. Loop het traject en neem daar de leiding van." Ik kan me alleen maar aansluiten bij de energiespecialist van cd&v in dit Vlaams Parlement, die op dat moment ook alle expertise op tafel liggen had en toen al zei dat het eigenlijk duidelijk was. We hebben daarna nog een aantal stappen gezet. Nu is de speeltijd echt voorbij. Ik hoor collega's graag zeggen dat we moeten stoppen met ons te moeien, maar we zullen ons blijven moeien tot er verantwoorde beslissingen genomen worden en daarvoor rekenen we ook op u, minister.

De voorzitter: Mevrouw Ryheul heeft het woord.

Carmen Ryheul (Vlaams Belang): Minister, als er een rode draad is in uw antwoorden, dan is het wel dat uw antwoorden op mijn bijkomende vragen even leeg gebleven zijn als de lege doos die u na het burgemeestersoverleg aan de bevolking hebt aangereikt. Iedereen is het erover eens dat Ventilus er absoluut moet komen en dringend gerealiseerd moet worden, maar het getreuzel van deze Vlaamse Regering vind ik stilaan wraakroepend. Opnieuw zullen er honderdduizenden euro's aan belastinggeld verspild worden aan extra onderzoeken en studies. In mei informeerde ik nog naar de kostprijs van die intendant. Het voorlopige kostenplaatje bedroeg toen 321.000 euro. Weet u, minister, dat er mensen wakker liggen van zo'n bedrag en dat ik zelfs mails krijg van landbouwers die met verstomming dat bedrag hebben vernomen dat de intendant voor dit project uitgekeerd gekregen heeft? Dat is geld dat veel beter besteed zou worden aan de energie-facturen van onze Vlaamse mensen.

Minister, dit dossier sleept al veel te lang aan. U bent er opnieuw in geslaagd om het over het zomerreces heen te tillen. U hebt hierin een verpletterende verantwoordelijkheid. U blijft de beslissing van u afschuiven en voor u uit schuiven. Uw blunders blijven zich verder opstapelen. Het is inderdaad belangrijk dat die beslissing er komt. Ik heb u geen woord horen zeggen over de actiegroepen. Op dat vlak staat u nergens. Er blijft ook een sfeer van wantrouwen. U weet dat er, als u er niet in slaagt hen mee te krijgen, ongetwijfeld lange juridische procedures dreigen. Hoe langer een doorbraak wordt uitgesteld, hoe moeilijker het ook wordt om tot een akkoord te komen.

Ik verzeker u, u zei het daarnet zelf: we leven in een rechtstaat. Maar als Ventilus bovengronds komt, dan zal het verzet in West-Vlaanderen ongezien zijn. Het verderzetten van de bovengrondse alternatieven heeft geen enkele zekerheid meer.

Ik rond af. Uiteraard hopen wij ook met onze fractie dat het resultaat van het bijkomend onderzoek zal leiden tot die ondergrondse Ventilusverbinding, want de West-Vlamingen kunnen in elk geval op onze onvoorwaardelijke steun blijven rekenen, en op het feit dat we druk zullen blijven uitoefenen in dit dossier, en verder zullen blijven opkomen voor dat ondergrondse Ventilusdossier.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aangekondigde verhoging van de tarieven voor drinkwater – 3790 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): De vier grootste Vlaamse drinkwaterbedrijven willen de komende jaren hun tarieven verder verhogen. De Watergroep en Farys dienden al een vraag in bij de Vlaamse WaterRegulator om de tarieven voor drinkwater tussen 2023 en 2028 te mogen verhogen. Als die vraag dit jaar nog ingewilligd wordt, zouden klanten van Farys in 2028 – dat is over een jaar of zes – bijna 20 procent meer betalen voor hun drinkwater dan vandaag het geval is. En dat is dan nog zonder rekening te houden met indexering. Ook Pidpa en water-link lijken van plan een verhoging van de tarieven aan te vragen.

Nochtans blijkt uit een analyse van de jaarrekeningen van de vier drinkwaterbedrijven dat ze samen vorig jaar 84,3 miljoen euro winst maakten. De drinkwaterbedrijven zijn in handen van de Vlaamse overheid, en toch stellen ze geen keuze te hebben dan over te gaan tot een verhoging van de tarieven. Volgens de bedrijven staan ze voor harde financiële tijden en zijn hun inkomsten onvoldoende om de investeringen te dekken. De bedrijven hebben echter wel de tijd gehad om buffers aan te leggen, zo blijkt uit de jaarrekeningen. Zo boeken ze al tien jaar bijna onafgebroken winst en zagen ze hun eigen vermogen verdubbelen van 1,9 naar 4 miljard euro. U begrijpt mijn vragen hierover, minister.

Hebt u al contact opgenomen met de Vlaamse drinkwaterbedrijven omtrent de mogelijke verhoging van de tarieven voor drinkwater? Zo ja, wanneer en wat was het antwoord van de bedrijven?

Volgt u de redenering van de drinkwaterbedrijven dat ze geen keuze hebben en genooddaakt zijn over te gaan tot een verhoging van de tarieven? De bedrijven verwijzen naar investeringen die ze de komende jaren zullen moeten maken. Om welke investeringen gaat het precies? Zijn er volgens u alternatieven om de kosten van deze investeringen te dekken? Hoe zult u verhinderen dat – gezien de torenhoge energieprijzen en de oplopende inflatie – de Vlaamse gezinnen ook nog eens hun waterfactuur sterk zien stijgen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega, ik heb de waterbedrijven in het voorjaar reeds een brief gestuurd met de uitdrukkelijke vraag om de tarieven voor het drinkwater niet te verhogen en oplossingen te formuleren om zowel de tarieven stabiel te houden als de bevoorradingszekerheid duurzaam te blijven garanderen.

We hebben vanuit de Vlaamse Regering met de Blue Deal voor de hele waterproblematiek al een half miljard euro vrijgemaakt. Ik was er meer voor te vinden dat de vele drinkwatermaatschappijen die we in Vlaanderen hebben, eens naar zichzelf kijken en beginnen te fusioneren.

Het is goed dat de WaterRegulator is goedgekeurd door de regering. Tot nu toe was er geen waterregulator die de tariefplannen van de drinkwaterbedrijven onder de loep nam. Dat kan vanaf nu wel, en dat is goed. Zodra de regelgeving is goedgekeurd, is het aan de WaterRegulator om ze te beoordelen. De beslissing van de WaterRegulator wordt verwacht tegen eind dit jaar. Ik zou nog even wachten wat de WaterRegulator rond de aangevraagde tarieven zal zeggen. De nieuwe tarieven zijn maar voor binnen twee of drie jaar. De WaterRegulator komt dus goed op tijd.

Of een tariefverhoging genoodzaakt is of niet, zal grondig onderzocht worden door de WaterRegulator. Laat ons daar niet op vooruitlopen. De drinkwatermaatschappijen Pidpa en water-link hebben een fusie aangekondigd. Bij anderen is de samenwerking misschien al iets beter. Ik volg dat op de achtergrond. Maar misschien moet de volgende regering bekijken of we niet decretaal moeten ingrijpen en moeten gaan naar minder drinkwatermaatschappijen. Het zijn er vandaag veel te veel. Water is ook erg belangrijk. Ik zou in hun plaats vooral gekeken hebben naar efficiëntiewinsten, fusies en meer samenwerkingen. Zij zeggen me dat ze moeten investeren in lekverliezen, en dat betekent digitalisering en wat nog allemaal. Sommigen hebben het ook over de vervangingen van buizen. Die uitleg kreeg ik.

Laat ons kijken wat de WaterRegulator eind dit jaar zegt over de aangekondigde tariefplannen.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Net zoals u, minister, kijk ik uit naar de bevindingen van de WaterRegulator.

Wat hebben de drinkwaterbedrijven op uw brief over de mogelijke verhoging van de drinkwatertarieven geantwoord?

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, ik had een duidelijker engagement van u verwacht. Het gaat de goede richting uit, denk ik, maar u zei zelf in het verleden al dat het niet kan dat waterfacturen stijgen. Ik vraag me af: engageert u zich dat die stijging niet doorgaat? De WaterRegulator valt onder de VMM, de VMM valt onder u. Dat wil zeggen dat u er wel iets over te zeggen hebt. Bent u van plan om dat tegen te houden of niet? Anders ligt er al een resolutie van de PVDA klaar waarover iedereen kan stemmen om u dat vanuit dit parlement te vragen.

U wees al op het hoge aantal watermaatschappijen. Bij die watermaatschappijen zitten ook nog eens leden in raden van bestuur die daar allemaal voor worden vergoed. Denkt u ook niet dat daar nog wat vet op de soep zit?

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, namens mijn fractie wens ik zelf ook eventjes tussen te komen.

We wezen in het verleden al meermaals op het belang van extra samenwerkingen onder de drinkwatermaatschappijen, maar ook op het belang van een waterfactuur die niet extra toeneemt. We verwezen ook naar het voorstel dat in Brussel werd uitgewerkt waarmee een voordeel aan alleenstaanden werd toegekend. We vroegen om dat ook eens te bekijken en te onderzoeken. Ik wil van de gelegenheid gebruik maken om te vragen deze groep nog eens extra onder de loep te nemen en te kijken wat er voor hen kan gebeuren.

De voorzitter: De heer D'Haese krijgt nog eens het woord, ook al is dat niet de gewoonte.

Jos D'Haese (PVDA): Het is niet de gewoonte, maar er werd daarnet gesproken over de 86 miljoen euro winst die de waterbedrijven maken, maar die krijgen ook 88 miljoen euro subsidies van de Vlaamse overheid. Zit dat niet ergens scheef? Als de tarieven worden opgetrokken, moeten die subsidies dan niet worden ingezet om investeringen te doen in plaats van winsten uit te keren?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, ik ben het ermee eens. Dat is ook de reden dat ik in het voorjaar al heel duidelijk heb gezegd dat het niet mocht. Maar ze weten het allemaal veel beter. Eenieder die daar in de raad van bestuur zit, weet het beter. En luisteren doet men ook al niet. Vandaar dat ik het goed vind dat we net op tijd de WaterRegulator hebben goedgekeurd en dat die zijn werk kan doen.

Ik wil afwachten wat de regulator zegt. Op basis daarvan zullen we een goede beslissing nemen. Men zegt mij dat de drinkwatermaatschappijen geen subsidies van de overheid krijgen. Dat moeten we eens nakijken. Ik heb de winst ook nagevraagd. Ze hebben dan allemaal aangegeven om welke investeringen het ging. Ze geven heel duidelijk aan dat ze grote investeringen moeten doen. Het zou niet slecht zijn dat ze, voor de WaterRegulator zijn advies over de nieuwe tarieven heeft gegeven, ook eens aan het parlement aantonen welke investeringen ze gaan doen. Ik heb hun erop gewezen dat het misschien betekent dat ze de afgelopen jaren te weinig investeringen hebben gedaan.

Als het over water gaat, hebben we geen luxe. Dat wil ik ook nog aangeven. Energie is heel belangrijk, maar water is essentieel. Dat is ook de reden waarom we daar met de Vlaamse Regering twee jaar geleden een half miljard euro in hebben geïnvesteerd. Maar we zijn er nog niet. Het was kantje boordje tijdens het zomerreces. We moeten blijven investeren. Dat is waarom ik heel duidelijk verwees naar de WaterRegulator en vroeg om heel even te wachten vooraleer we aan de slag gaan. Als de WaterRegulator duidelijk is, moeten we het desnoods met een nooddecreet opleggen. Ik weet niet hoe we dat dan moeten doen. Als de regulator zegt 'dit is no pasarán, dit kan niet', dan vind ik dat wij het laatste woord daarover hebben.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik heb nog geen antwoord gekregen op mijn vraag wat de drinkwatermaatschappijen hebben geantwoord op uw brief, minister.

De voorzitter: Aangezien de minister daarnet al een antwoord heeft gegeven, mag ik uw vraag als afgehandeld beschouwen, collega Van Rooy, en voorstellen dat u dat in een verdere vraagstelling gedetailleerder uitwerkt?

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ja, en ik wil tot slot nog opmerken, voorzitter, dat wij het niet zullen dulden dat er ook maar één cent verhoging is in de waterfactuur, en zeker niet terwijl de watermaatschappijen tientallen miljoen euro winst maken en hun eigen vermogen zien toenemen op een astronomische manier.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.